RAGIP PAŞA
2278

T. C.
MİLLİ EĞİTİM ...
RACIP P... ...LİĞİ
...
Sayı: 2278

مباحثۀ مذهبیه یه دائر
ازالة الاوهام نام کتابک مؤلفی
خواجه رحمة الله افندی وحکیم
محمد وزیرخان فاضلار ایله کتاب
میزان الحق مؤلفی پاپاس فندر و پاپاس
فرنچ ما بینلرنده وقوع بولان مناظرۀ
مسائل اربعه که مسئلۀ اولی نسخ ثانیه
تحریف ثالثه تثلیث رابعه نبوت سیدنا ونبینا
محمد صلی الله تعالی علیه وسلمدن عبارتدر
هندی لسان اوزره جریان ایدوب عبد الله
اکبرآبادی کامل مباحث مذکوره یی استماعی
اوزره قلمه الوب * بعده نفعی عام اولمق نیت
خالصه سیله خواجه اسکندر بن محمد الکشمیری لسان
ترکی یه ترجمه ایلدیکی مجلۀ انیقه در که مجالس معارف
ومجالس والا ومجالس خاص وعلماء وعرفاء نزدنده مقبول
ومسلم وتحسین اولنان (بیان الحق) نام رسالۀ نادره در

نومرو ۲۵۸
R-Y
2629

بيان الحق

بسم الله الرحمن الرحيم

حق سبحانه وتقدس حضرتلرينك ذات پاكنه حمد وثنا
كرك لسان ايله تقرير وكرك قلم ايله تحرير اولنسون
هرنه صورتله اولورسه اولسون ينه انك عطاياى بيغايانته
حصر دشوار واحسان بى پايانه حساب بيشماردر ✻ ورسول
مقبولى نبى آخر الزمان اعنى به احمد مجتبى ومحمد مصطفى عليه
افضل التحية والثنانك شان عاليسيكه نبى ذيشانك قنغيسيله
قياس اولنسه انك قدرى بالاوشرف قدوميله نور دين مبين
چارسوى عالمده لمعانله موجب ازالهٔ شرك وضلال اولديغندن
جمله اديادن البته افضل واعلادر ✻ اما بعد ✻ بو خاكسار
بيمقدار السيد عبدالله اكبرآبادى جمله شائقينك مباحثهٔ دينيه
وشاغفينك مناظرهٔ مذهبيه‌لرى خدمتلرينى عرض وانبا

وكلامه عطف نظر ايدلمسنى تمنا ايدرمكه جناب خواجه
رحمة الله افندى ايله كه مصنف كتاب ازالة الاوهام وپاپاس
فندركه مؤلف كتاب ميزان الحقدر بينلرنده برمباحثهٔ دينيه
وقوعبولوب سبب مباحثه‌يه كانجه خواجه رحمة الله افنديـنك
دلخواه وآرزوسى عوام وخواصك اهل اسلام ومسيحيلر بينلرنده
منازع فيه اولان مسائلدن خبردار وآگاه اولملرى افكارندن
عبارت بولنوب چونكه اولا مباحثهٔ تحريريه بالضرور چوق
وقته محتاج اولوب اوقدر مدت قالمغه كندوسنك وقت وفرصتى
مساعد اولميه جغنى بيلديكندن وثانيا مباحثهٔ تحريريه‌ده
بعضا خلط مبحث وقوعه كلمسى ملحوظ بولنديغندن مباحثهٔ
تقريريه‌دن بشقه حسن نتيجه‌يى موجب اولور براسلوب بول
كورمامسى وارزوى سالف الذكرينه مباحثهٔ تقريريه‌دن
اوزكه برصورت حصول بوله‌مامسى جهتلرله خواجه
رحمة الله افندى مباحثهٔ تقريريه‌استدعاسيله پاپاس فندرله مخابره
ومكاتبه‌يه باشلادى وبرقاچ دفعه وقوعبولان مراسلات اوزرينه
اشبو مباحثه‌درت ماده اوزرينه مرتب اولوب ✻ برنجيسى نسخ
✻ وايكنجيسى تحريف ✻ واوچنجيسى تثليث ✻ ودردنجيسى
عليه الصلوة والسلام افنديمزك رسالت ونبوتى حقنده جارى
اولسنه وحين مباحثه‌ده دخى خواجه رحمة الله افندى طرفنده
حكيم محمد وزيرخان وپاپاس فندر طرفنده پاپاس فرنج
بولنمق اوزره طرفينك ايكيشر مقرردن عبارت بولنمسنه قرار

ویرلدی ❊ لکن تأسف اولنور بویله بر مباحثهٔ دینیه‌دن عموما
استفاده اولنه‌جغی درکار ایکن مباحثه‌نك ایکنجی کونی پاپاس
فندر تثلیث بحثی محکوم فی الکتاب اولوب محکوم فی العقل
اولمدیغندن و بز ایسه عقلا بحث ایده‌جکمز کبی سز دخی انجیلك
حقیتنی اقرار ایلدیککزدن بز تثلیث حقنده مباحثه‌یه مقتدر
دکیلز دیمسی وخواجه رحمة الله افندینك دخی بوکا جوابا
مادامکه بز انجیلك محرف اولدیغنی اثبات ایدرك سز ده فی الواقع
یدی سکز یرده تحریف اولنوب وفرق یك محلده بونك کبی
سهو کاتب وقوعنی مقر ومعترف اولدیغکزدن بیننزده قلان
یالکز بر نزاع لفظیدن عبارت اولدیغی حالده بز بو کتابی اوحالیله
نصل قبول ایده‌لم بیورمسی اوزرینه مباحثه ایکنجی مبحث اولان
تحریف اوزرنده قالیویروب تثلیث ایله علیه الصلوة والسلام
افندیمزك اثبات نبوت ورسالتی حقنده اوله‌جق مباحثه میدان بحثه
قونیله مدی ❊ چونکه بو کم‌بضاعه مباحثه کونلرینك ایکیسنده
حاضر بالمجلس اولوب ایشبو طرفینك تقریرلرینی ضبط ایتمك
اولدیغندن بو مباحثه‌یی اوچ حصه اوزرینه ترتیب ایدرك
حصهٔ اولی‌یه خواجه رحمة الله افندیله پاپاس فندر بیننده وقوعه
کلان معاوله مکتوباتیله مباحثهٔ تقریریه‌یی وحصهٔ ثانی‌یه ادلهٔ
ابطال تثلیثی وحصهٔ ثالثه علیه الصلوة و السلام افندیمزك
ادلهٔ اثبات رسالت ونبوتنی قید ودرج ایتمکی تصمیم ایدرکن
بو آره‌لق پاپاس فندر طرفندن موجب استغراب اولور

ایکی حال دها میدانه چیقوب بری اوچ عدد طعن وتشنیع ایله
مملو بر انکلیز کاتبی بر مکتوب ایله حکیم محمد وزیرخان طرفنه
ارسال ایلمسی ایکنجیسی خواجه رحمة الله افندی ایله اولنان
مباحثه‌یی کندی دلخواهی اوزرینه ترتیب وتحریف ایدرك
طبع ونشری ارتکاب ایتمسیدرکه بونك ردی دخی واجب ولازم
اولدیغندن شمدی بو عبد عاجز دخی بو خصوصی بش رساله
اوزرینه ترتیب ایدرك رسالهٔ اولاده که اشبو رساله در
ذکر اولنان مکتوبات ایله مباحثهٔ تقریریه‌یی ورسالهٔ ثانیه‌ده
پاپاس فندرله حکیم محمد وزیرخان بیننده اولان مخابراتی
ورسالهٔ ثالثه‌ده ادلهٔ ابطال قضیهٔ تثلیثی ورسالهٔ رابعه‌ده اظهار
ادلهٔ اثبات نبوت ورسالت محمدیه‌یی ورسالهٔ خامسه‌ده پاپاس فندرك
اشبو مباحثهٔ تقریریه‌یی تحریف ایدرك نشر ایلدیکی کتابك ردینی
بیان ایتمکی نیت وآرزو ایلدم واولکی مکتوباتك بعضیلری
فارسی لسان اوزره اولدیغندن ناظرینه قولایلغی موجب
اولمق ایچون انلری دخی اردو یعنی هندی لسانه نقل وترجمه
ایلدمکه اوقویانلر بو عبد پرتقصیری دعاء بالخیرلر ایله یاد بیورمه‌لر

❊ خواجه رحمة الله افندینك برنجی مکتوبیدر ❊

(زبدهٔ کشیشان نامدار وعمدهٔ علماء مسیحیان ذوی الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) ملاقاتکزی کمال شوقله آرزو وایلکده
بولندیغمك بیانیله برابر لمصلحة بو شهره کلوب مشغولیتمدن
فارغ اولدیغم جهتله ینه شهر دهلوی‌یه منتهیٔ عزیمت

بولندیغمی ایما ایدرم لله الحمد والمنه شمدی یه دکین
دلائل قطعیه ایله کتب مقدسه لرک منسوخ و محرف
اولدقلرینی بیلدیکمدن حقیقت دین محمدی بر راددهده
قلبمده تقرر ایتمشدر که انک حقنده هیچ بر وجهله وهم
ضعیف بیله خاطریمه خطور ایتمیور و تصنیف ایتمش اولدیغکز
کتابلرک اکثریسی الیمه کچهرک مطالعه ایلدم و کوردمکه
مذهب اهل اسلامی ردایتمه طرفنه کمال میل و غیرتکز واردر
بوسببدن او کتابلرک جوابنی دخی یازدم و مباحثهٔ تحریریه ده
اظهار ایلدیککز کمالاتی بالمواجهه شفاها دخی اظهار ایلمک
اوزره مباحثهٔ تقریریه آرزوسنده بولندیغکز رفیق مشفقم
خواجه امیر الله افندینک افادهسندن معلوممز اولمشدر
بن دخی رأیکزه امتثالا خواجه امیر الله افندیله برلکده
کلمش ایسهده طالعمک عدم مساعدهسی جهتیله ملاقاتکز
میسر اولهمدی و بنم املم ایسه محمدی و مسیحی علماسندن
براز آدم حاضر بولندیغی حالده انلرک مواجهه سنده
تقریریکزدن مستفید اولمقدر و بن دخی قلبمده تراکم ایدن
سوزلری مواجهه لریکزده اظهار ایدرلک حاضر
بالمجلس بولنانلر افادهلریمزه مطلع اولسونلر چونکه
تصنیفاتکزده نسخ و تحریف مسئلهسی محمدیلر و مسیحیلر بیننده
متنازع فیها اولان مسائلک عمدهسی عد ایدیلهرک کتاب
حل الاشکالات برنجی مکتوبنده دخی ینه بونک اوزرینه

تصریحات لازمه درج ایدوب مباحثه نک ابتداسی دخی بونلرک
اوزرینه اولمسنه قرار ویرمکز حسبیله بو نیازمندده آرزوکزه
اتباعا او مسئلهلرک عمدهٔ مسائل اولمسنی تسلیم ایله اشبو رأیکزه
راضی اولدم مکر اولا همان شو نسخ و تحریف مسئلهسی
اوزرینه مباحثه ختم اولندقدنصکره طرفین دیکر هرقنغی
مسئله اوزرینه راضی اولور و قرار ویررسه انک اوزرینه
بحث آچلسون اکر بو صورت رأیکزه ده موافق کلورسه
برکون و برمکان تخصیص ایدرلک بنی خبردار ایتملیسکز که
بو ایشدن فارغ اولنجه دکین بو شهرده اقامت ایدهیم
یوخسه دونوب دهلوی یه کیدهیم چونکه بنم بو شهرده
هیچ بشقه بر ایشم یوقدر پس عنایت ایدوب اشبو مکتوبک
جوابنده ایکی صورتدن برینی اختیارله بکا معلومات ویرملیسکز
(وازالة الاوهام تسمیه ایلدیکم کتابم شهر دهلویدن یدیکزه
واصل اولمشدر ظن ایدرمکه رسالهٔ (احسن الحدیث
فی ابطال التثلیث) کتابم دخی الیکزه کچمشدر الحمد لله تعالی
بو کونلرده رسالهٔ (اعجاز عیسوی) دیو اسم ویردیکم کتابدن
دخی فارغ اولدم انک آخرنده ینه میزان الحقک برنجی بابنک
اوچنجی فصلنه لفظا بلفظ جواب ویرمشم منظورکز اولهجقدر
واندنصکره (ازالة الشکوک) که انده کرانجی شهرنده صوریلان
سؤاللرک جوابی ویرلمشدر برمدتدنبرو حاضردر ولکن
بنم اکبرآباده کلمهمکم سببیله انک باصلمسی تعویق اولندی

ان شاء الله تعالى دهلوى يه وارديغم كبى طبع ونشر اولنه جقدر
(واستبشار) كه حل الاشكالات جوابيدر بعض احبابازوب طرفه
ارسال ايتمشلر اودخى عهد قريبده طبع اولنه جقدر (ومعدل
اعوجاج الميزا نكه ميزان الحقك جوابيدر ازالة الاوهامده
انى اشارت ايتمش ايدم الغرض اشبو كتابلرك جمله سى طبع
اولندقدنصكره سزه كله جكدر والله تعالى حضرتلرى بزى وجمله
قوللرينى حقانيتدن آيرميوب وطريق مستقيمه سالك اولمق توفيقنى
احسان بيوروب آخرتده مضر اولان سوزلرله ظلمت تعصبدن
خلاص بيورسون آمين (٢٣) جمادى الاولى (سنه ١٢٧٠)

برنجى مكتوبك جوابيدر

(جناب مولوى صاحب والامناصب عالى مناقب سلامت)
مكتوبكز واصل ومآلى معلوممز اولدى تشريف بيورديغكز
حالده بنده كزى بوله ميه رق مقصد عاليكز حصول
پذير اولمقسزين عودت بيورمكز موجب تأسفم اولمشدر
ابتداى امرده تشريف بيوره جغكزدن خبردار اولمديغمدن
بشقه تشريف بيورمكز ايچون دخى خواجه اميرالله افندى ايله
خبر كوندرمامش اولديغمدن بو بابده بنده كز معذورم فقط
خواجه اميرالله افندى يه بعضى سوزلرك جوابنده اكر مباحثهٔ علنيه
استرلر ايسه بنم ايله بركره ملاقات ايتسونلر ديمك لسانمدن
چقمش ايدى بوخسه يازديغكز كبى ديمامش ايدم الحاصل
مكتوبكزدن اكلاشيلان طرفيندن برآز كسندلر انتخابيله

برمجلس عقد ايدرك مباحثهٔ علنيه ايلمك مقصودكزدر اكرچه
بو بولده مباحثه ايلمكدن برحسن نتيجه كوره مزايسه مده
فقط رأيكزدن دخى طيشره چقمم وقت ومحل تعيننه كلنجه
اولا برقاچ كبراى انكليز له مشورت ايدرك بعده سزه خبر ويريرم
ومجلس منعقد اولمسى تقرر ايلديكى تقديرده شول قاعده يه
رعايت اولنسونكه (اولا ارزو كزو جهله نسخ وتحريف
موقع مباحثه يه قونسون (ثانيا طرفينك رضاسيله بشقه
مباحثه يه كچلسون (ثالثا برشيئك مباحثه سى اولوركن
مبحث وصدددن خارج شيلر مباحثه يه قارشديرلمسون
(رابعا مجلس مباحثه ده انكليز كبارندن برى على طريق التمييز
منصف بولنسونكه بوكا انكليزجه چيرمين ديرلر تاكه
ختام مباحثه يه قدر هيئت مجلس نظام وانتظامدن چقمسون
(٢٣) مارت (سنه ١٨٥٣)

خواجه رحمة الله افندينك ايكنجى مكتوبى

(زبدهٔ كشيشان نامدار وعمدهٔ علماء مسيحيان ذوى الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) اشبو جوابكزك ورودنده ممنون
ومحظوظ اولدم مباحثهٔ علنيه يى قبول ايتمك ايچون برقاچ انكليز
كبراسيله مشورت ايتدكدن صكره وقت ومحل تعيين اولنه رق
بكا معلومات ويريله جكى وحين مباحثه ده درت امره رعايت
اولنمسى بيان وتكليف اولنمشدر واولكى امر ذاتا مقرر اولديغى كبى
دخى قانون مناظره يه موافق كورنمش اولديغندن كمال ممنونيتله

قبول ایلدم اما ایکنجی امر که طرفینك اختیار و قراریله موقع بحثه
قونلسون دینلمش بر از تشریحه محتاج کورندیکندن
بو بابده اولان مرادیکزی آکلاشلدقدن صکره قبول اولنمق
اوزره وهلهٔ اولیده تصریح و ایضاح بیورمکز لازم کلور
دردنجی امرده مجلس مباحثه ده انکلیز کبراسندن بری منصف
بولنمسی بیان اولنمش ایسه ده بن بو شهره مسافرت طریقیله کلوب
کبرای انکلیزلرك هیچ برندن برکونه نیازم یوقدر که بو صورته
رخنه کوستره‌یم و اکر بن دخی اهل اسلامدن بر بنی منصف تعیین
ایدرسهم غالبا اوده سزلك منظور رأیکز اولمز الحاصل شو مباحثه
قنغی طرفدن منصف و ممیز اولسه ینه طرفدارلق تهمتی
قلوب مخلوقدن رفع اولنمیه جغی جهتله و بو شرطك مشروط
اولمسنه احتیاجده بوقدر چونکه بو مجلسده جمع اوله جقلرك
هپسی اهل علم اولدیغی حالده ان شاء الله تعالی او مجلس
انتقاددن خالی قالمز و بنم انکلیزجه ده مهارتم اولمدیغمدن
و طرفیمه بعضا کتابه مراجعت ایتمك و بعض مسائلی
کورمك دخی ایجاب ایده جکندن بو بابده حکیم محمد وزیر
خانك بنم رفاقتمده بولنمسی ایجاب حالدندر و سز دخی بو ایش
ایچون لایق اولان برکسنه یی طرفکزه قبول ایدك
و مباحثه نك اتمامنده دکین بو درت کشیدن ماعدا بر فردك
قطعا شق شفه ایتمامسی اصولنه رعایت اولنملیدر
(۲۳) جمادی الاولی (سنه ۱۲۷۰)

ایکنجی مکتوبك جوابی

(جناب مولوی صاحب والامناقب عالی مناصب سلامت)
جواب اوله رق اشبو مکتوبکز توارد ایدوب مضامین
مندرجه‌سی معلومم اولدی و بنده کز دخی اثناء مباحثه ده
طرفیندن ایکیشر کشی بولنمسی تنسیب اولندیغنه ممنون اولدم
و اکرچه معین اولمزسه اولسون و حکیم محمد وزیرخانك
طرفکزده بولنمسی مقبولم اولمشدر و بن دخی طرفمه پاپاس
فرنج افندی یی انتخاب ایلدم ولکن پاپاس فرنج افندی بو کون
تبدیل هوا ایچون علیکده طرفنه کیده یور ایکی هفته مرورنده
ینه عودت ایده جکدر انك عودتنده مجلس بحث منعقد اوله
جقدر و بحسب العاده بو مقوله مجالس انعقادنده اکثریا
شائقین و سامعین تجمع ایده جکلرندن انکلیز و اهالی شهردن
او مجلسده طوبلنه جقلر ایسه ده بر کیمسه طرفندن مباحثه یه
مداخله اولنمیوب یالکز بر کیمسه‌نك ذهننه بر مناسب سوز کلدیکی
حالده بحثه مداخله ایتدرلمیه رك اظهارینه ممانعت اولنمیوب بو امر
دخی معین اوله جق ایکیشر کشی اوزرینه منحصر اولسون
(۲۴) مارت (سنه ۱۸۵۴)

خواجه رحمة الله افندینك اوچنجی مکتوبی

(زبدهٔ کشیشان نامدار و عمدهٔ علماء مسیحیان ذوی الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) مکتوبمه جواب اولان اشبو شقه کزك مآلی
دردنجی امرك انفساخنی متضمن اولدیغی معلوممز اولدی

فقیر طرفنـده حکیم محمدوزیرخان وطرفکزده پاپاس فرنج
بوانه‌رق طرفینك ایکیشر کشیدن عبارت اولمسی مستحسندر
و پاپاس فرنج ایکی هفته مهلت ایله علیکده طرفنه منتهیٔ
عزیمت بولندیغی مفاد اشعار کزدن اکلاشلدی ولکن بن
بوشهرده مسافرت طریقیله ساکن اولمقده بولندیغمدن زیاده
اوطورمغه تحملم یوقدر اولکی مکتوبمده ایکنجی شرطدن
مراد کزنه اولدیغنی توضیح بیورمکزی استمش ایسه‌مده جوابنه
دائر برشی یازلمدیغندن شمدی اوچ شی دها استدعا ایدرم
اولا بو ایکی هفته‌دن زیاده مهل طلب اولنمامیدر ثانیا ایکنجی
شرطدن اصل مرامکز هرنه ایسه اکا کوره قبول اولنمق
اوزره بنی مطلع بیورملیسکز ثالثا اشبو ایکی هفته مروردن صکره
انعقاد مجلس وتعیین مکاندن بکا اوچ درت کون اول معلومات
ویره‌سکز ختم الکلام (٢٦) جمادی الاخری
(سنه ١٢٧٠)

اوچنجی مکتوبك جوابیدر

(جناب مولوی صاحب والامناقب عالی مناصب سلامت)
مکتوبکز کلدی ومضامین مندرجه سی معلومم اولدی پاپاس
فرنج افندینك عودتی انشاء الله تعالی ایکی هفته یی
تجاوز ایتمز بونك ایچون مراق بیورمیه سکز و پاپاس فرنج
افندینك کلدیکی کون سزه معلومات ویریرم مجلس مباحثه
مقدما مدرسه اولان خانه‌ده عقد اوله جق وعلی الصباح

ساعت التی بوچقدن سکزه قدر ممتد اوله‌جقدر چونکه انکلیز
کبراسنك بوندن زیاده اوتورمغه تحملاری یوقدر مجلسك
قنغی کون عقد اوله جغنی دخی پاپاس فرنج افندینك عودتنده
بیلدیریرم وایکنجی شرطك توضیحی بودرکه اولکی مکتوبده‌کی
اشعارکز وجهله نسخ وتحریف مباحثه سندن صکره
هر قنغی مسئله طرفینك اتفاقیله قرار کیر اولورسه انك
اوزرینه مباحثه اولنسون اولکی مکتوبمده یازدیغم اوزره
اولا نسخ وتحریفك مباحثه سی ختام بولدقدنصکره رضای
طرفین ایله بشقه بحث آچلسون وبعده اهل اسلام پیغمبرینك
رسالتی حقنده مباحثه اولنسون ولکن اویله دلیللر کتورملیسکز که انلر رسالتی اثبات ایتسون (٢٧) مارت (سنه ١٥٥٣)

خواجه رحمة الله افندینك دردنجی مکتوبیدر

(زبدهٔ کشیشان نامدار وعمدهٔ علماء مسیحیان ذوی الاقتدار
پاپاس فنـدر سلامت) پاپاس فرنجك عودتی ایکی هفته یی
تجاوز ایتمیه جکنه ومجلسك مقدما مدرسه اولان محلده عقدیله
علی الصباح ساعت التی بوچقدن سکزه قدر ممتد اوله جغنه
دائر وارد اولان مکتوبکزك مضامین مندرجه سی معلوم
اولدی واولکی فقره مضموننده ممنونیت حاصل اولدیغی کبی
ایکنجی فقره یی دخی درون دلدن قبوله ایلدم اما اوچنجی
فقره‌نك قبول اولنمسنده ایکی عذروار در بریسی روش افاده کزدن
بومجلسه یالکز برکون بربچق ساعت کله جککز اکلاشلیور

بونك يارم ساعتی دخی اعضا وسائره نك كلمسنه انتظار ايله
كچوب و بوقدر چوق وقتده بر مسئله اوزرينه بيله لايقيله
مباحثه اولنه ميوب نره ده قالديكه مقرر اولان اوچ مسئلهٔ
عظيمه اوزرينه مباحثه اولنسون ايكنجيسی ظن ايتمكله
بن ناچار حكيم محمد وزيرخانی بو مباحثه ده معاونت وشركته
خاصة احتياجمدن ايچون قبول ايتدم بالعكس حكيم محمد
وزيرخانك مباحثه يه بكده خواهشی يوقدر اما بوشهرده
اندن غيری انكليزجه بيلور برباشقه سيله آشنالغم اولمديغندن
وبو مناظره ده سويلنلن ماده لرك صحيحا منقول عنهك
طرفنه نقل اولنمسنه بالضرور احتياج كورنديكندن انك ايچون
ناچار حكيم محمد وزيرخانی كنديمه شريك ومعاون ايلدم ايسه ده
مومی اليه دخی اووقتلرده خسته خانه نك ايشندن فرصت بوله ميور
وذاتكزك بو مقوله امورده اقتداركز معلوم اولوب
بالجمله كشيشان اره سنده ده بو وصفله مشهور ومعروف
بولنديغكزدن حق اظهار ايچون شوايكی تكليفی دها
قبول ايتمليسكز بری بودركه بو مباحثه نك وقتنه براز دها
وسعت ويرمليسكز سامعينك ختام مجلسه قدر اوطورمسی
مطلقا ممكن اولميوب بلكه هر كسك كندی شوقيله
نه قدر استرسه اوقدر اوطوروب قالق استديكی وقت كتسون مسئله
تصفيه اولمدقچه انجق سزلرك قالقمكز جائز اولمز ان شاء الله تعالی
مسيحی واسلام وهندو يعنی مجوسيلردن دها برقاچ يوز كشی

انتهاء مجلسه قدر اوراده قالهجقلرندن كبرادن بعضيلری كيدرسه
كتسونلر اكر بر كونده شوقدر مشقت مقبول خاطركز اولمازسه
بو صورتده اتمام مباحثه يه قدر هر كون ايچون بر بچق
ساعت مجلسك وقتی معين اولمليدر ايكنجيسی بودر كه بازار
كونی مجلسك وقتی ساعت اوندن صكره يه قالمليدر چونكه اوكون
مأمورينك فرصتلری واردر زيرا يوم مذكورده اووقته قدر
سز عبادتدن وحكيم محمد وزيرخان خسته خانه دن قورتيله بيله
جككز كبی رجال كبار دخی يمك وايچمكدن فارغ اولورلر
واكر بازار كونی ايچون باشقه برعذر وارايسه انك يرينه
ساعت اوندن صكره اولمق اوزره باشقه بركون مخصوص اولسون

(٢٨) جمادی الاخری (سنه ١٢٧٠)

درد نجی مكتوبك جوابيدر

(جناب مولوی صاحب والا مناقب عالی مناصب سلامت) مكتوبمك
اوچنجی فقره سنك قبولی حقنده بيان ايتمش اولديغكز اعذاری
شامل جوابنامه كز واصل ومندرج اولان مفادی معلوم اولدی
بنم مجلس مباحثه ده يالكز بركون بولنمقلغم حقنده اولان افكار
ومطالعه كز طوغری اولميوب بالعكس متنازع فيه اولان مسائلك
مباحثه سی اتمامنه قدر حاضر بولنه جغم دركاردر امور مذكوره نك
تصفيه سی ايچون قاچ دفعه مجلس عقدينه لزوم كورينورايسه
اوقدر منعقد اوله جقدر اما مجلسك وقت معيننك توسيعی
ممكن اوله ميوب افندمك اشعارم وجهله قاله جقدر چونكه

کبرای انکلیزه بومقوله ایشلر ایچون بوندن مناسب وزیاده
هیچ بروقت یوقدر وپازار کوننك تجویزی نامکندر ومتوالیا
هرکون مجلس عقدی دخی دشوار اولدیغندن البته هفته ده
ایکی اوچ کره عقد اولنه بیلورسه ده قنغی کونلرده عقد اولنه جغنی
پاپاس فرنج افندینك عودتندن صکره تعیین ایدوب ذاتکزه
معلومات ویریرز (۲۸) مارت (سنه) (۱۸۵۳)

خواجه رحمة الله افندینك بشنجی مکتوبی

(زبدهٔ کشیشان نامدار وعمدهٔ علماء مسیحیان ذوی الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) مجلس مباحثه مدتنك زیاده اوله میه جغی
وپازار کونی دخی ناممکن ایدوکی وعلی التوالی مجلسك انعقادی
دشوار کوردیکی جهتله انجق هفته ده ایکی یا اوچ کون
عقد اولنه بیله جکی مآلنده ورودایدن جوابنامه کز
واصل ومزایاسی دخی معلوم اولمش ایسه ده شو جوابکز
طوغریسی موجب تعجب اولمشدر بوندن اکلاشیلان
سز مباحثهٔ تقریریه دن قاچیورسکز زیرا نه وقته
وسعت ویریرونه ده تبدیلنه راضی اولورسکز برکره ده
بونی قیاس بیورك که بن هم مسافرم وهم ده بنم بوراده
اسکان ایتمکلکمده ضررم واردر وباخصوص پاپاس فرنجك
کتمسنی وعودتنه قدر ایکی هفته مهلتی قبول ایلدم وشریکم
محمد وزیرخانك وقت مذکورده خسته خانه جه ایشی اولمق
مناسبتیله عذر قویسی اولدیغی حالده وقتك تبدیلنه

موافقت اولنمامسنه نظرا انکلیز کبراسی ایچون بوندن مناسب
هیچ بروقت بولنه ماموسی بر عذر ضعیفدر چونکه انکلیز کبراسی
کلیسه ده ینه برقاچ یوز مسلمان ومسیحی ومجوسی بولنه جقدر
وبو مباحثه بروجهله کبرای انکلیزك بولنمسنه محتاج دکلدر
اکر سزجه انلرك کلمسی ضروری ایسه غروب شمسدن
صکره هرکس ایشندن فارغ اوله جغندن همان او وقتی
تخصیص ایلیك وشو دخی یقینا معلومکز اولسونکه اکر بنم
بوشهرده حکیم محمد وزیرخاندن بشقه انکلیزجه بیلور معتمد
برکسنه ایله معارفه م اولیدی بلاشبهه اوکیسه یی کندیمه شریك
ایدردم وبن مباحثهٔ تقریریه یی شول سببدن ایچون اختیار
ایلدمکه مباحثهٔ تحریریه یه نسبتله دها چابك حاصل اوله جغندن
بوصورت بنکبی بر مسافر حقنده پك اهون ومناسبدر لکن
بوده هفته ده بر ربچق ساعتدن نهایت ایکی یا اوچ کره
اوله جغندن مباحثهٔ تحریریه اوزرینه بر وجهله رجحانیتی
قالمیه جغندن بشقه سامعینه ده برفائده یی مفید اولمز وبرده
حین مباحثه ده برماده ختام بولمیه رق قالقیلوب ایکنجی
دفعه سنده بالضرور بحث سابقی اعاده یه مجبور اولنه جغندن
بوده برچوق وقت ایدر بوسببلردن ایچون اقدام بودرکه طلوع
شمسدن ساعت اونه قدر مجلس عقد اولنیوب اندن صکره
قنغی وقتی تنسیب ایدرسه کز کیجه کوندز بز حاضرز وهیچ
بروجهله بیان معذرت ایتمیز همان شو مباحثه برقاچ کون

ظرفنده سرعتله ختام پذیر اولسون واکرچه شو کونلر سزه
زیاده مشقتی موجب اولور سه ده بویله ایشلره تحمل ایتامك
سزك وجمله کشیشانك حسن اخلاقندن بعیددر واکر بلاعذر
یته بوافاداتمده قبول اولنمزسه بومکتوبی الدقدنصکره کی مکتوب
بالبسکز اشته نهایت یارنکی جمعه کونی جمعه نمازندن اولجه
بالضرور بونك جوابنی یازه رق بکا معلومات ویرملیسکز که ارتق
بوایشدن الیمی چکوب جمعه نمازندنصکره ویاخود جمعه ارتسی
کونی جانب دهلوی یه عازم اولوب بیهوده غفلتده
اوقاتمی ضایع ایتمیم (٣) جمادی الاخری (سنه ١٢٧٠)

بشنجی مکتوبك جوابیدر

(جناب مولوی صاحب والامناقب عالی مناصب سلامت)
مکتوبکز کلدی وحالات مندرجه سی معلومم اولدی وذاتکزك
بنم حقمده قاچق لفظنی استعمال ایتمکز طوغریسی ارباب تهذیبك
اصول تحریرینه مخالفدر عجبا بکا قنغی امر مانع اولمشدر که
بن بینمزده مقرر اولان مباحثه یی رد ویاتبدیل ایدوب سزده
انك اوزرینه بنم سوزلریمی قبول ایتامکزدن ناشی حقکزده
قاچق لفظنی قوللانه یم اما بنی بویله لایقسز اولان قاچق
تعبیرینی یازمغه مقتدر دکلم وساعت اوندنصکره اخشامه
قریب مباحثه اولمسنی تحریر ایتمشسکز ان شاء الله تعالی
بونك ایچون برقاچ کبرای انکلیز ایله مذاکره ایدرك جوابنی
تحریر ایدرم وبوندن اقدمکی مکتوبده نسخ وتحریف

مباحثه سندنصکره پیغمبریکزك رسالتنی اثبات ایدن ادله یی میدانه
قویه جغکزی تحریر ایتمش ایدم ذاتکز انك قبول وعدم قبولی
حقنده هیچ برشی تحریر ایتمدیکز واکر تحریر ایدر ایسه کز
ایو اولور تمت (٣٠) مارت (سنه ١٨٥٤)

پاپاس فندرك تکرار یازدیغی مکتوبیدر

(جناب مولوی صاحب والامناقب عالی مناصب سلامت)
مکتوبکزه جواب اوله رق دوننکی کون برمکتوب یازمش
ووقت مذکور ایچون برقاچ انکلیز کبراسیله استشاره
ایتدکدنصکره طرفکزه معلومات ویرمکی وعد ایتمش ایدم
بوکون هر کیمدن سؤال ایتدم ایسه اووقته هیچ بری راضی اولمدی
بوصورتده مباحثه نك وقتی همان اولکی یازدیغم کبی علی الصباح
التی بچقدن سکزه قدر اولمسی ابقا اولنه جقدر اما وقت مذکورده
حکیم محمد وزیرخانك عدم فرصتی ایچون بیان معذرت
ایدر ایسه کز بونك ایچون دقتور ماریدن رخصت آلمق
لازمه دن بولندیغنی بیلدیکمدن بوکون انکله ملاقات ایدوب
حکیم محمد وزیرخانه صباح وقتلرنده مجلس مباحثه ده شریك
بولندیغی مناسبتیله رخصت ویرمسنی رجا ایتدیکمده مباحثه
کونلرنده دارشفاجه اولان خدمتندن معاف اولمسنه رخصت
ویریرز بیوردی ارتق وقت ایچون بیان ایده جك عذرکز قالمدی
فقط دوننکی وبو کونکی یازدیغم مکتوبلرك جوابنده منتظر
بولندیغمدن عنایت ایدوب تحریر بیورك (٣١) مارت (سنه ١٨٥٤)

خواجه رحمة الله افندينك التنجى مكتوبيدر

(زبدهٔ كشيشان نامدار و عمدهٔ علماء مسيحيان ذوى الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) اشبو ايكى قطعه مكتوبكزك خلاصهٔ مآلى
نسخ و تحريف مباحثه‌سى ختام پذير اولدقدنصكره حضرت
خير البشر صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمزك رسالتى حقنده
مباحثه اولنمسندن و وقت مباحثه‌نك تبديلى دخى مستحسن
اوله‌مسندن ناشى ودفتور مارى جانبندن حكيم محمد وزيرخان
ايچون رخصت النديغندن عبارت اولديغى معلوم اولدى
ايمدى اهل اسلام ايله مسيحيان اراسنده متنازع فيها اولان نسخ
و تحريف مسئله‌لرندنصكره تثليث و بعده عليه الصلوة والسلام
افنديمزك اثبات رسالت و نبوتى حقنده اولان مسائل
سائر مسئله‌لردن دها زياده متنازع فيها اولوب اهل اسلام
اولكى مسئله‌يى انكار و ايكنجى‌يى تسليم ايدوب عيسويلر ايسه
بونك خلافنى واجب التسليم بيلدكلرندن وخصوصا سز دخى
بعض تصنيفاتكزده انكار تثليث و ابطال نبوت محمديه‌يى
موجب اوله‌جغنه دليل قطعى بولنديغنه قائل اولديغكزدن
هر نقدر اعتقادكزجه اولان تثليث مسئله‌سنك ابطال نبوته
طوقنور بر شئ اولديغى دركار ايسه‌ده ذكر اولنان ايكى
مسئله ختم اولندقدنصكره اولا تثليث بعده خاتم الانبيا عليه
افضل التحيه افنديمزك نبوتى حقنده مباحثه اولنمسنى
تنسيب ايدرم و اكر بو فقيره تبديل وقتك عدم استحسانه

سبب نه اولديغى معلوم دكل ايسه‌ده وساطتكزله حكيم
محمد وزيرخانه رخصت ويرلديكى حسبيله تكليفكزى كمال ممنونيتله
قبول ايلدم و بعونه تعالى مجالسك منعقد اولديغى كون وقت
موعودنده حاضر اولورم و ٣٠ مارت تاريخيله اولان مكتوبمده
دخى يازديغم وجهله مسائل متنازعه‌نك اتمامنه قدر هر كون
مباحثه مجلسنه كلمكز لازمدر فقط بازار كونى كلمكزى تكليف ايتم
و اكر طرفكزدن بازار كوننده ماعدا كل يوم كلمكه بيان
معذرت اولنمازسه طرفمزدن بيان اولنه‌جق هيچ بر عذر يوقدر
و شرط مذكوره اجابتكز ايچون وقوعبولان تصديعاتم
مجرد مسافر بولنديغم ايچوندر

(٢) رجب المرجب سنه (١٢٧٠)

التنجى مكتوبك جوابيدر

(جناب مولوى صاحب والامناقب عالى مناصب سلامت)
اقدمكى ايكى مكتوبمه جوابا ارسال ايلديككز مكتوب واصل
و مزاياسى معلوم اولدى ذاتكز تثليث مباحثه‌سى اهل اسلام
پيغمبرينك نبوتى حقنده اوله‌جق مباحثه‌دن مقدم اولنمسنى
تحرير ايتمشسكز بن سزك رأيكزى مقدم طوتوب قبول ايلديكم
مثللو جنابكزده تكليفاتكزك ختامندنصكره قرار ويرديكم
امورى محل و موضعندن تغيير و تبديل ايتماملى ايديكز
بنم تثليث مباحثه‌سنده هيچ بر عذرم يوغيسه‌ده بحث تثليثك
مباحثهٔ نبوت اوزرينه تقديمى شول شرطله قبول ايدرمكه

مباحثهٔ نبوتك ختامنه قدر سزده توجه تام ایله بو ایشك اوزرنده ثبات ایتملیسکز وذاتکز هر کون مجلس مباحثه‌ده بولنمقلغمی یازمش ایسه کزده بن ٣٠ مارت تاریخیله یازدیغم مکتوبمده بنم وسائر کبرای انکلیزلرك حاضر اولماسی ناممکندر دیو بیان ایتمش ایدم واکرچه هفته‌ده برقاچ کون مجلس مباحثه‌ده بولنمق مقرر ایسه‌ده بوده پاپاس فرنج افندینك کلمسنه منحصردر احتمالدر که او ایکی هفته ایکی کوندن زیاده مباحثه اولنمیه چونکه او هفته‌ده مسیحك مصلوبیتی کونی واردر اما صکره‌کی هفته‌لرده اوچر در در کون بو ایش ایچون تخصیص اولنه بیلور (٣) نیسان (١٨٥٤)

❊ خواجه رحمة الله افندینك یدنجی مکتوبیدر ❊

(زبدهٔ کشیشان نامدار وعمدهٔ علماء مسیحیان ذوی الاقتدار پاپاس فندر سلامت) مکتوبکز واصل ومندرج اولان مفادی معلومم اولدی تثلیث بحثنك مباحثهٔ نبوت اوزرینه تقدیمی بو فقیرك نبوت مباحثه‌سنك اتمامنه قدر توجه تام ایله بو ایش اوزرنده ثبات ایتملکم شرطیله قبول ایده جککزی اشعار واو ایکی هفته ایچنده مسیح علیه السلامك مصلوبیتی کونی اولمق مناسبتیله ایکی کوندن زیاده کلمیه جککزی وصکره‌کی هفته‌لرده اوچ یاخود درت کون بولنه بیله جککزی بیان ایتمشسکز بو شرائطکز مقبولمدر و تثلیث مباحثه‌سندن فراغت ایتدکدنصکره نبوت مباحثه‌سی تمام اولنجیه قدر

قویدیغکز شرطه موافقتله توجه تام ایله حاضر بولنورم وطرفکزدن بیان معذرت اولنمدیغجه بن دخی اصلا عذر بیان ایتمم لکن اشبو درت مسئله تمام اولنجیه‌دکین چوق وقت کچه جکندن وفقیر مسافر بولندیغمدن او ایکی هفته‌ده اولان عذرکزی قبول ایله برابرینه آرزو ایدرمکه صکره‌کی هفته‌لرده هر کون کلمك ممکن اوله مز ایسه‌ده بو ایشك اتمامنه قدر درت کوندن اشاغیده تخصیص اولنسون (٥) رجب المرجب (سنه ١٢٧٠)

❊ پاپاس فندر طرفندن یازیلان دیکر مکتوبدر ❊

(جناب مولوی صاحب والامناقب عالی مناصب سلامت) بو کون ازالة الاوهام تسمیه ایتدیککز کتابکزی مطالعه ایدرکن ٥١ صحیفه‌سنك آخرنده (آنچه پادری فندر در حل الاشکال می‌نکارد که از کدامی نبی بت پرستی بظهور نیامده ازا عجب افادات است) یعنی بو نه عجایب سوزدر که پاپاس فندر حل الاشکال نام کتابنده قنغی پیغمبردن بت پرستلك ظهوره کلمامشدر دیو یازمش فقره‌سنی کوردم بو سوزی نره‌ده یازدیغم خاطریمه کلیور وسز دخی کندی کتابکزده حل الاشکالك قنغی صحیفه‌سنده اولدیغنی بیان ایتمامشسکز که او محله باقه‌یم بنابرین حل الاشکالك قنغی صحیفه‌سنده بونی یازمش ایسه‌م عنایت ایدوب او صحیفه‌نك نمروسنی یازوب ارسال بیوره‌سکز

(٥) نیسان (سنه ١٨٥٤)

اشبو مكتوبه جواب اوله‌رق

خواجه رحمة الله افندینك سكزنجی مكتوبیدر

(زبدهٔ كشیشان نامدار وعمدهٔ علماء مسیحیان ذوی الاقتدار پاپاس فندر سلامت) مكتوبكز واصل ومضمونی معلوم اولدی بالمشافهه مباحثه‌سی تقرر ایدن درت مسئله كه اهل اسلام ایله مسیحیلر بیننده متنازع فیهادر بونلر اوزرینه مباحثه ایتمك دها اولیدر انك ایچون استرمكه او مسائلك اتمامنه قدر بونلردن بشقه برمسئله اوزرینه مباحثهٔ تحریریه آره‌یه قارشدیرلمیه‌رق اولا مسائل مذكوره‌نك تمام اولمسی اوزرینه طرفیندن ثبات اولنسون اما طرفیندن بری بو درت مسئله‌یه تعلقی اولان برامری طرف آخرك تألیفاتندن مطلع اولوبده صورمق استدیكی حالده او مسئله‌نك مباحثه‌سی وقتنده بلاتأمل سؤال ایتمكه ممانعت اولنه‌میه‌جغندن اول وقت میدانه قویوب سؤال ایتدكده طرف آخره دخی جوابنی ویرمك لازم وواجب اولور وفقط ذكر اولنان مسائلك مباحثه‌سی تمام اولدقدن صكره تحریرا ویا تقریرا برشیء استفسار ایدر ایسه‌كز كمال ممنونیتله دكلیه‌رك كندی استطاعتمه كوره جوابنی ویریرم وبن دخی سزدن صورمغه لایق كوردیكم شیء سؤال ایدرم

(۷) رجب (سنه ۱۲۷۰)

یدنجی مكتوبك جوابیدر

(جناب مولوی صاحب والامناقب عالی مناصب سلامت)

دون كیجه پاپاس فرنچ افندی كلدی قرار اشدیرلمش اولان وقت ومكانده نیسانك اوننجی واون برنجی كونی مباحثه مجلسنك بلا فیصل كشادینه قرار ویرلدی اندنصكره مقدما اشعار ایلدیكم وجهله اوهفته تعطیل اولنه‌جقدر وسائر مجلسلرك ایكنجی هفته عقد اولنه‌جغی ایضاحا یازلمش ایدی ومسائل متنازعه اوزرینه شول ترتیب اوزره مباحثه اولنه‌جقكه اولا نسخ وتحریف والوهیت وتثلیث بحثنده ذاتكز معارض وبنده‌كز مجیب اولنه‌جغم اندنصكره اهل اسلام پیغمبرینك نبوتی حقنده بنده‌كز معارض وذاتكز مجیب اوله‌جقسكز قالدیكه حل الاشكالات استفسار صحیفه‌سی حقنده ارسال ایلدیكم مكتوبك مضموننده‌ن بنم مرادمك خلافنی اكلادیكز كه انك جوابنی بشقه طرزله عنایت بیوردیكز واندن اصل مرادم چونكه بنده‌كز برقاچ كوندر كتاب ازالة الاوهامی مطالعه ایدركن اوفقرهٔ معلومه‌یی كوردم وهرنقدر دوشندم ایسه‌ده خاطریمه كلمدیكندن حل الاشكالات نره‌سنده اولدیغنی اكلامق ایچون صوردم وحقیقة بوندن بشقه برمرامم اولمدیغنه مبنی مجرد بنده‌كزه یازمش اولدیغمی بیلمك ایچون بلاتكلف ذاتكزدن استفسار ایتمش ایدم وبونك مباحثهٔ مقرره ایله بروجهله علاقه ومناسبتی یوقدر وذاتكزك شو افاده‌كزه كمال سرور ایله مسرور اولدمكه اكر تألیف ایتمش اولدیغم كتابلرده مسائل متنازعه‌یه تعلق ونسبتی اولان هرامر اوزرینه بركونا

اعتراضکز وارایسه مکتوبکزده بیان بیوردیغکز وجهله
وقت مباحثه‌ده اظهار بیورکز تمت (٧) نیسان (سنه ١٨٥٤)

﴿خواجه رحمة الله افندینك سکزنجی مکتوبیدر﴾

(زبدهٔ کشیشان نامدار وعمدهٔ علماء مسیحیان ذوی الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) اشبو شهر نیسانك اوننجی پازار ایرتسی
واون برنجی صالی کونلرنده وقت مذکور ومکان موعودده
مجلس مباحثه علی التوالی عقد اولنه جغنی افاده سیله ارسال
ایلدیککز مکتوبکز واصل ومضامین مندرجه سی معلومم اولدی
ان شاء الله تعالی بو فقیر وعده کز وجهله او کونلرك ایکیسنده‌ده
وقت معلوم ومکان معروفده حاضر اولورم وتحریرکز
وجهله همان اودرت مسئله اوزرینه مباحثه اولنسون
(٩) رجب (سنه ١٢٧٠)

﴿کتب مقدسه‌لرك نسخنه دائر مباحثهٔ تقریریه‌در﴾

هجرت نبویه‌نك (١٢٧٠) سنه سی رجب شریفك اوننجی
ومیلاد عیسویه‌نك (١٨٥٤) سنه سی نیسانك اوننجی
پازار ایرتسی کونی علی الصباح هندوستانده اکبرآباد شهرنده
کائن عبد المسیح خانی دیمکله معروف اولان محلده قرار
کیر اولان مباحثهٔ تقریریه مجلسی عقد اولنوب مجلس مذکورده
(استمه صاحب بهادر صدر دیوانکه ضبطیه مشیری
(وکرسجن صاحب بهادر سیکرتری صدر بورق مستشار

نظارت مالیه (وولیم صاحب بهادر مجستریت ملافه
فوجکه حاکم قشله (ولیدلی صاحب بهادر مترجم دولت انکلیزیه
(وکشیش ولیم کلاین صاحب (ودخی جناب مفتی حافظ
محمد ریاض الدین افندی (ومستشار مالیه خواجه فیض
احمد افندی (وخواجه حضور احمد افندی (وپنارس
مملکتی والیسنك قائمقامی خواجه امیر الله افندی (واکبرآباده‌کی
جمعه مسجدینك امامی خواجه قمر الاسلام افندی (هنیم
مطلع الاخبارم منشی خادم علی افندی (وخواجه سراج الحق
افندی وبونلره مماثل نیجه ارکان دولت ایله اهالیٔ شهردن
بش التی یوز قدر اسلام وخرستیان ومجوسی حاضر
بولندقلری حالده ابتدای امرده میزان الحق تسمیه اولنان
کتابك مصنفی پاپاس فندر قیام ایدوب صوت رفیع ایله بو مباحثه
خواجه رحمة الله افندینك استدعاسنه مبنی اولوب وهرنقدر
کندنجه یکده مفید برشی دکل ایسه‌ده انك استدعاسنه
موافقتله قبول ایلدیکمدن اشبو مجلسده اهل اسلامه حقیقت
دین عیسوی ایله نسخ وتحریف ممکن اوله میه جغنی
ومسیحك الوهیتیله حقیقت تثلیثی وحضرت محمد علیه السلامك
رسالتی ایله قرآنك حقیقتنی بیان واظهار ایتمکی آرزو ایلدیکمدن
اول امرده ذکر ایلدیکم موادك اولکی درت ماده سنده
بن مجیب وخواجه رحمة الله افندی معترض ونهایتده‌کی
ایکی ماده اوزرینه بن معترض وخواجه رحمة الله افندی

مجيب اولقلغمز مشروط اوله ديوب اوطورردقدن صكره
خواجه رحمة الله افندی سؤاله مباشرتله كتابكز اولان
ميزان الحقك برنجی بابنك ايكنجی فصلنك اوندردنجی
صحيفه سنده قرآن ومفسران قرآن ادعا ايدرلركه زبورك نزوليله
توراة وانجيلك ورودينه مبنی زبور منسوخ اولديغی كبی
قرآنك ظهوريله انجيل دخی منسوخ اولمشدر وفصل مذكورك
يكرمنجی صحيفه سنده دخی زبور توراتك وانجيل ايكيسنك
ناسخيدر ديمك محضا برادعای باطل وبی اساسدر ديو بسط
مقال ايلمش وبو دعواكزی قرآن ومفسران قرآنه
نسبت بيورمشسكز حالبوكه قرآن كريمك هيچ برينده
بويله بر آيت يوقدر ومفسرينك دخی هيچ بری بويله برسوز
سويلامشدر بلكه بونك خلافی اوله رق سورهٔ بقره نك
سكسان برنجی آيتی اولان اشبو ﴿ ولقد آتينا موسی الكتاب الاية ﴾
آيت كريمه سی تفسير فتح العزيزده بز موسی عليه السلامه
كتاب كوندردك ودخی رسوللر ارسال ايلدك انلر يوشع والياس
واليسع وشمويل وداود وسليمان وشعيا وارميا ويونس
وعزير وحزقيل وذكريا ويحيی عليهم السلام حضراتی كبی
درت بيك پيغمبر ايديلر بونلرك جمله سی موسی عليه السلامك
شريعتيله عامل ايديلر وانلری ارسال ايلمكدن مراد الهی چونكه
طوائف بنی اسرائيل علماسنك كوشكلكی جهتيله توراتك مندرس
ومتروك قالمسی وانلرك كونا كون تحريفاتله تغيير وتبديل ايلمسی

حسبيله مجرد توراتك احكامنی اجرا ايلمك ايدی ديو ايضاحا
بيان اولنديغی كبی سورهٔ نسانك يوز التمش برنجی آيتی اولان
﴿ وآتينا داود زبورا ﴾ آيت كريمه سی تفسير حسينيده
بز داوده كتاب ويردك او كتابك اسمی زبور ايدی واو كتابده يالكز
جناب واجب الوجوده حمد وثنادن عبارت اولوب
اوامر ونواهی دن خالی ايدی بلكه داود عليه السلامك شريعتی
همان توراتك احكامی اوزره ايدی ديو بر تفصيل بيان اولنمش
وباشقه كتب اسلاميه ده دخی بو وجهله مصرح بولنمشدر
ديه رك ختم كلام ايلدی پاپاس قندر بونی اشتدكده
سز انجيله منسوخ می يوخسه منسوخ دكلمی ديرسكز
ديو سؤال ايتدكده خواجه رحمة الله افندی دخی ايلروده
اظهار ايده جكم معنالر ايله بلاشبهه منسوخدر ديرز فقط سزك
شو ذكر ايلديكم ايكی محلده كی دعواكز صرف غلطدر
ديو جواب ويرنجه پاپاس قندر مسلمانلر ايله اتفاقا بونك اوزرينه
مباحثه ايلمش ايدم بن انلردن بويله اشتدم ديدی اول وقت
خواجه رحمة الله افندی بر جاهل مسلماندن بويله برسوز
ايشتمكله قرآن ومفسران قرآنه عزو ونسبت ايلمكزی
انصافكزدن بعيد كوريرم ديدی بونی ايشتديكی كبی
پاپاس قندر اويله ايسه ايودر ديو تسليم اولدی خواجه
رحمة الله افندی تكرار سز اهل اسلام اصطلاحنده
مقرر ومستعمل اولان نسخك معناسنی ومحل صرفنی بيلورميسكز

و بو نسخك قنغی شیٔ ایچون واقع اوله جغنی کتب اسلامیه ده
کور دیکز می دیو سؤال ایدنجه پاپاس قدر سز بیوریکز
جوابنی ویردی اولوقت خواجه رحمة الله افندی بزم عندیمزده
نسخ تعبیری صرف اوامر و نواهیده استعمال اولنور حتی
تفسیر معالم التنزیلده (والنسخ انما یعرض علی الاوامر والنواهی
دون الاخبار) یعنی نسخك قصص واخباره شمولی اولمیوب
مجرد اوامر ونواهی ایچوندر دیو مقید ومصرحدر اشته
بز قصص واخبار ایچون نسخه اصلا قائل اولمایز
وامور عقلیهٔ قطعیه ده که خدای متعال حضرتلرینك موجود
اولمسیچون وامور حسیه دن فرضا کوندوزك آیدنلغی
وکیجه نك قرانلغی ایچون دخی نسخی قبول ایتمایز زیرا بونلر
امور ضروریه دندر واوامر ونواهی یه متعلق اولان حکم
عملینك وجود ایله عدمه احتمالی اولمق لابدر بوده جمله یه
واجب اولدیغی اوزره الله تعالی حضرتلرینه ایمان کتورمك
وممتنع شرك و کفر اولان ماده لر له بو قبیلدن اولان موادك
بالجمله خصوصات ایچون نسخنی تجویز ایلمایز بو وجهله
وجود ایله عدمه احتمالی اولان حکم عملی ایکی قسمدر
بری دائمیدر که نتهکم الله تعالی حضرتلرینك قول شریفنده
﴿ ولا تقبلوا لهم شهادة ابدا ﴾ یعنی سز انلرك شهادتنی
اصلا قبول ایتمیك دیمکدر بو قسمدن اولان اوامر الهیه نك
دخی نسخنی قبول ایتمایز ودیکری غیر دائمیدر که بو دخی ایکی قسمه

منقسم اولوب قسم اولی موقتدر که نتهکم جناب واجب الوجود
بیورمش (فاعفوا واصفحوا حتی یأتی الله بامره) یعنی تا که
الله تعالی حضرتلری کندی حکم وارادهسنی ارسال ایدنجیه قدر
سز کچك وخیالکزه کتورمایك دیمکدر بو قسمده دخی وقت
معیننندن اول نسخه قائل دکیلز وایکنجی قسمکه غیر موقتدر
بونك نسخنه شول قاعده اوزره قائل اولورز که بو سوزك حکمی
تا فلان وقته قدر نافذ اولمسی علم الهیده مقرر ایمش و بو حکمك
مدتی بیان اولنمدیغی حسبیله الله تعالی حضرتلرینك ایکنجی
حکمی ظاهر اولدیغی وقت اکرچه ظاهرده اولکی حکمه
مخالف کبی کورنور ایسه ده بو مجرد حکم اولك مدتی بیاندر
چونکه بو ایکنجی حکمك ظهورنده بز قاصر العلم اولان آدملره
نظرا اکرچه ظاهر حالده حکم اولك تبدیلی اکلاشیلور ایسه ده
حقیقتده خدای متعال حضرتلرینه نسبت حکم اولك مدتنه
اشارت اولوب یوخسه صرف تبدیل دیمك دکلدر و بونك
ظاهرده مثالی بودر که لاتشبیه کباردن بری هیچ مدت تعیین
ایتمیه رك برکسنه یه سن شو ایش ایله مشغول اول دیو بده
کوکلندن تا برسنه آنی بو ایش ایله مشغول ایدرده صکره
اوخدمتدن چقاریرم دیسه بو حکم شخص معزول عندنده
کبارك سوزینك تبدیل اولدیغنه دلالت ایدرسه ده کباره نسبت
حقیقتده تبدیل دیمك اولمیه جغی کبی وقت صیغده مأمورینك
علی الصباح فلان ساعتده محل مأموریتلرنده بولنملری حکامك

بری طرفندن امر اولنوبده نافلانك موسمه قدر دیو تصریح
اولنمسه وموسم مذكور ختام بولدقده حكم اولك مغایری
اولەرق بشقه برحكم صادر اولسه ایكنجی حكم حكم
اولك تبدیلنه دلالت ایتمیوب بلكه موسم مزبورك مدتی منقضیه
اولدیغنه اشارت اولەجغی رعنا معلوممكزدر اشته اهل اسلام
اصطلاحنده نسخدن مراد بویله حكم عملی مطلقك انتهاء
مدتیدر و بویله اولان حكمك دخی مطلقا وجودایله عدمه احتمالی
اولمق مشرو طدر و بزم وهممزده انك دوامی اكلاشیله بور
دیو بسط مقال ایلدكده پاپاس فندر انجیلك قنغی حكمی
عند یكزده منسوخدر دیو سؤال ایلدی وخواجه رحمة الله
افندی دخی طلاقك جائز اولمامسی وانك امثالی كبی بیوردی
و پاپاس فندر تكرارا عجبا ثبو معنالر ایله عندیكزده انجیل
تكمیلا منسوخ دكلیدر دیو سؤال ایلدكده خواجه رحمة الله
افندی اوت بو معنالر ایله انجیلك تكمیلی منسوخ دكلدر شویله كه
مرقسك یازدیغی انجیلك اون ایكنجی بابنك ٣٠ فقره سنده
٥ ربّ اللهكی بتون قلبكدن و بتون جانكدن و بتون فكركدن
و بتون قوتكدن سوەسن باش وصیت بودر و ٣١ فقره سنده
سن قوكشوكی كندك كبی سوەسن بونلردن بیوك وصیت یوقدر
دیو كوردم اشته بو حكملر بزده منسوخدر دیمیز دیجه پاپاس
فندر انجیلك هیچ برمحلی منسوخ اوله مز زیرا لوقانك یازدیغی
انجیلك یكرمی برنجی بابنك ٣٣ فقره سنده كوك و یر مرور

ایدەلر اما بنم سوزلرم هیچ مرور ایتمیەلر دیو مصرحدر دیەرك
واقع اولان ادعاسی اوزرینه حكیم محمد وزیرخان بو حكم عام
دكلدر بلكه مسیحك او فقرەدن اول بیوردیغی اخبار آتیه
ایچوندر ومعناسی دخی اكر بالفرض یر وكوك زائل اولسه بیله
اخبار آتیه ایچون سویلدیكم سوزلر اصلا زائل اولمز
یعنی مطلقا واقع اولەجقدر دیمكدر دیو جرح ایلدكده
پاپاس فندر بشقه بردلیل كتورەمیەرك سادەجه یوق عامدر
دیو اصرار ایلدیكندن حكیم محمد وزیرخان تكرار
لوقانك یازدیغی انجیلك یكرمی برنجی بابنك ٣٣
فقره سنه مطابق اولەرق كذلك متی نك یازدیغی انجیلك
یكرمی دردنجی بابنك ٣٥ فقره سنك دوالی ورچرد مینتك
تفسیرنده بشب پیرسدن روایت انك مرادی بو ایدیكه
سویلدیكم اخبار آتیه یقینا تمامه وقوع بولەجقدر دیو
ایضاح اولندیغی كبی (دین استاین هوپ دخی اكرچه آسمان
وزمین بشقه اشیایه نسبت قابل تبدیل دكل ایسه ده سویلدیكی
سوزلر اولقدر متین و محكمدر كه انلرك جمله سی زائل اولمق
احتمالی وار در الا بنم اخبار آتیه ایچون اولان سوزلریمك
بر ذرەسی بیله زائل اولمق احتمالی یوقدر دیو تفصیلا بیان ایلمشدر
بونلره نه دیەجكسكز دیدكده پاپاس فندر بو مفسرلرك
اولوجهله یازمسی دعوامزی ابطال ایتمز چونكه مفسرانك
مرادی بو اخبار آتیه زائل اولمز بوندن ماعدا جمله اشیا زائل

اوله جق دیمکدر دیونأویله قالقشدقده حکیم محمد وزیرخان
دخی اویله اولدیغی حالده مفسرنه سببه مبنی بوسوزك
فقره ایله مناسبتنی ایضاحه چالشمشدر دیو تکرار سؤال ایلدکده
پاپاس فندر ینه سادهجه یوق عامدر دیدی بناء علیه حکیم
محمد وزیرخان عجایب بز دعوامزك اثباتیچون سزه کندی
مفسرلریکزدن ایکی شاهد کتوردك سز ایسه بلاشهود
سادهجه یوق عامدر دیو عناد ایدوب کیدیورسکز دیدیکی کبی
هیچ برسوز بولهمیهرق ناچار سکوتی اختیار ایدوب فقط
جواب اولور ظنیله پطرسك رسالهٔ اولیسنك ٢٣ فقره سنده
(چونکه فانی تخمدن دکل انجق فانی اولمز تخمدن تکرار
تولید اولدیکز یعنی اللهك حی وابدا باقی کلامی ایله) دیو یازلمشدر
اشته بوندن اکلاشیلهیورکه خدانك کلامی دائما حی وباقی قالوب
منسوخ اولمیور ایمش دیدی بوکا جوابا خواجه رحمة الله افندی
دخی بونك کبی عهد عتیقده اشعیانك قرقنجی بابنك ٨ فقره سنده
دخی واقع اولمش وسزده میزان الحقده پطرسك عبارهسی
ایله برابر نقل ایتمشسکز اشته اول فقره دخی اشبو ٥ (اوت قورر
چچك دوشر اما اللهمزك کلامی ابدا طورر) فقره سیدر
بو فقرهدن دخی اللهك کلامی الی الابد قائم قالوب زائل اولمیهجغی
اکلاشیلهیور و بو افادهکزدن توراتك دخی هیچ برامر ونهیی
منسوخ اولمیهجغی اکلاشلور حالبوکه توراتك برقاچ یوز حکمی
صبو یلر مذهبنده منسوخ اولمشدر دینجه پاپاس فندر

شاشیروب سادهجه فی الواقع تورات بزجه منسوخ ایسه ده
اما بزم بحثمز توراتدن دکلدر جوابندن بشقه چاره بوله مدی
او اوقت خواجه رحمة الله افندی تکرار ایدوب اشته
بزم مقصودیمز بودرکه پطرسك کلامیله مطلوبکز
حاصل اوله مدی بلکه پطرسك کلامنی اشعیادخی سویلمشدر
حالبوکه بونك ایچون سزینه نسخك واقع اولمسنه قائل اولورسکز
دینجه پاپاس فندر پطرسك کلامنی تأیید ایچون ذکر ایتمش ایدك
فقط بزم بحثمز همان مسیحك قولیدر دیدی بوکلامنی خواجه
رحمة الله افندی دخی مسیحك کلامی یالکز اخبار آتیه
ایچوندر که نته کم بوندن اقدم ذکر ایتمش ایدك اما بوندن
بشقه متی نك یازدیغی انجیلك بشنجی بابنك ١٨ فقره سنده
بوقوله موافق اوله رق تورات حقنده دخی ٥ (ظن ایتمیکز که
بن شریعتی یا پیغمبرلری ابطال ایتمکه کلدم بن ابطال
ایتمکه کلمدم اما اتمام ایتمکه کلدم زیرا حقا سزه دیرمکه یر
وکوك زائل اولنجیهدك شریعتدن برحرف یاخود برنقطه بیله
زائل اولمز تا هرشی اتمام اولنجیهدك) دیمشدر حالبوکه توراتك
احکامی عندیکزده منسوخ اولمش شمدی کلامکزیی قبول ایدهلم
یوخسه انجیلهمی اعتماد ایدهلم دیدی بونك اوزرینه پاپاس فندر
دخی بشقه سوز بولهمیهرق یالکز صحبتمز توراتدن دکلدر دیدی
حکیم محمد وزیرخان دخی سزنه ایچون توراتدن بحث ایتمك
استمیورسکز بزلر تورات وانجیلی شیٔ واحد کبی بیلورز

حتى سز دخى ميزان الحقك برنجى بابنك ايكنجى فصلنده
انجيل وعهد عتيق كتابلرى هيچ بر وقتده منسوخ اولمز ديمشسكز
ديو جرح ايلدكده پاپاس فندر بلى اوراده اويله يازمشم
ولكن شمديكى حالده خواجه افنديله بحثمز بالكز انجيلدندر
ديمسى اوزرينه حكيم محمودز برخان تكرار حواريونك وقتنده
توراتك احكامى منسوخ اولدقدن صكره درت ماده
حرام قلنمش ايديكه بونلرك برنجيسى بتلرك قربانى ايكنجيسى قان
اوچنجيسى حيوانى بوغمق دردنجيسى زنادر شمديكى حالده
زنادن بشقهسى حلال اولدى اشته شمدى انجيلده دخى نسخ
واقع اولديغنى اكلايكز دينجه پاپاس فندر بو شيلرك حرمتى حقنده
علمامز بيننده اختلاف واقع اولوب شويله كه بعضيلر بو مادهلرك
حرمتنه قائل اولمش ايسهده بعضيلر قائل اولمديلر ولكن
بزلر بو آنه قدر بتلره قربانى حرام بيلورز ديدى بونك اوزرينه
خواجه رحمة الله افندى دخى پولوسك روما اولره
اولان رساله سنك اون دردنجى بابنك ١٤ فقره سنده بن بيلورم
ورب عيسى ايله متيقنم كه هيچ بر نسنه كندى ذاتندن
مردار دكلدر مكر برشى مردار طوتان كيمسهيه اكا مرداردر
ديو تحرير ايلديكى كبى تيتوسه اولان رساله سنك برنجى بابنك
١٥ فقره سنده دخى پاك كيمسه لره هرشى پاكدر امامردارلره
وايمانسزلره هيچ برشى پاك دكلدر ديو ايضاحا تحرير ايلمسندن
اشته او مادهلرك دخى حلال اولمسى لازم كليور دينجه پاپاس فندر

اوت بو آيتلرك لحاظى ايچون بعضى علما مواد مذكورهنك
حلال اولمسنه فتوى ويرمشلردر ديو تصديق ايلدى
بونك عقبنده خواجه رحمة الله افندى دخى متىنك
اونجى بابنك ٥ و ٦ فقرهلرنده حواريون ايچون بو اون ايكىيى
عيسى كوندروب وانلره امر ايدهرك زنديقلرك يولنه وارمك
وسامرهلولرك هيچ بر شهرينه كيرمك اما اولى بو كه
اسرائيل اوينك ضايع اولمش قيونلرينه وارهسز ديو
يازلديغى مثللو مرقسك اون التنجى بابنك ١٥ فقره سنده
دخى ينه انلر ايچون بتون دنيايه وارك وهر مخلوقه انجيلى
تبشير ايليك ديو امر اولنديغى تحرير اولنمش پس قول ثانى
قول اولك ناسخيدر بوكا نه بيوردسكز ديو تكرار سؤال ايلدكده
پاپاس فندر قول اولى حضرت مسيح كندوسى نسخ
ايدوب قالدردى ديدى اول وقت رحمة الله افندى
دخى اكر حضرت مسيح قول اولى كندوسى قالدرمش ايسه
اشته بوندن مسيحك قولنده دخى نسخ واقع وجائز اوله جغى
ثابت اولدى ديو اثبات مدعا وسوزلر بكزده دخى بعضى مرتبه خلجان
ومشوشلك واردر اكر رخصت ويررسهكز ايضاح ايدهيم ديو
استفسار ايلدكده پاپاس فندر افاده بيوريكز ديدى
خواجه رحمة الله افندى تكرار بيورديكه سز كويا قرآنك
ظهوريله انجيل وعهد عتيق كتابلرى منسوخ اولديغنى
قرآن ومفسران قرآن بيان ايدهيور ديو يازمش ايسهكزده

ذهابکز کبی اولیوب بو دعوانك باطل اولمسی ایکی وجهله
اثبات اولنور وجه اول بودر که خدای متعال حضرتلرینك
ارادهٔ علیه‌سی بویله ایمش که برفائده‌لی ایش یاپمق ایچون توراتی
ویرمش ایسه‌ده اندن فائده کوره‌مدیکندن اندن افضل زبوری
کوندروب انك ایله دخی مرادی حاصل اوله‌مدیغیچون انی
منسوخ ایدوب انجیلی انزال ایلمش ینه بوده برفائده‌یی مفید
اوله‌مدیغندن انتهاسنده قرآن ایله مرادینی تمام ایلمش دیمك
اولور حالبوکه حفظنا الله بویله برخیال فاسده‌یی کوکله المق
بر وجهله جائز دکلدر زیرا بو سوز ایله الله تعالینك حکمت
وقدرتی باطل اولمش وخدا برپادشاه ویا جاهل وضعیف
برآدم مرتبه‌سنده طوتلمش اولور بو اوصاف ایسه مجرد آدمك
ذات ناقصنده اوله بیلوب یوخسه الله تعالینك ذات کاملنده
متصور دکلدر وجه ثانی بودرکه بوسوزی سویلیکه هرنقدر
مقتدر دکل ایسکده تصوریکز اولان نسخ قاعده‌سنه نظرا
الله تعالی حضرتلری مراد علیه‌سنی حصوله کتوره‌میه‌جك
شیلری انزال وبیان ایتمش دیمك چقار خدای متعال حضرتلرینك
ذات قدیمی وصفات کاملی ایچون بویله براوهام باطله وافکار
فاسده‌ده بولنمق نصل ممکن اولور اشته بونقصك ایکسیده
نسخك معنای اصطلاحیسیله مسلمانلره عزو ونسبت اولنه‌میوب
بلکه مسیحیلرله مقدس پولوسه عزو اولنمق لازمدر زیرا پولوسك
عبرانیلره اولان رساله‌سنك یدنجی بابنك ١٨ فقره‌سنده

اول کلن امرك ضعیفلکی وفائده‌سزلکی ایچون ابطال اولنمسی
واردر دیو یازدیغی مثللو ینه عبرانیلره اولان رساله‌سنك
سکزنجی بابنك ٧ فقره‌سنده دخی اکر اول ابتداکی
عهد نقصانسز اولسیدی ایکنجیسنك یری ارانمازدی و ١٣
فقره‌سنده جدید مقاوله دیه اولکنی اسکی ایلدی اما اسکی
وقوجه‌مش اولان نسنه مضمحل اولمغه یقیندر دیو یازمش
پس مقدس پولوس بو رادده توراتك احکامنی ضعیف وفائده‌سز
کوردیکندن منسوخ اولمسنی تجویز ایدر وتوراتی دخی اسکی
وعیبدار ومضمحل اولمغه سزا کورمش دیدی بونی اشتدیکی کبی
پاپاس فندرك ارتق بشقه برجوابه مجالی قالمدیغندن ناچار
سکوتی اختیار ایدیویرمسی اوزرینه خواجه رحمة الله افندی
تکرار ایدوب ذاتکزك نسخك محال اولمسنه ذاهب اوله‌رق
طولدیرمش اولدیغکز چند صحیفه‌یی ارتق کتابکزدن
چیقارمکزلك مناسب وسزادر چونکه اهل اسلام
اصطلاحنده معناسی مقرر اولان نسخك ادعاکزه قطعا
مناسبتی یوقدر دیو جواب ویرنجه پاپاس فندر بو مباحثه
سابقده توراتك برقاچ یرنده مسیحك علامتلری وار ایدی انلرك
منسوخ اولمسی حضرت مسیحك انلری تکمیل ایتمسندن ناشیدر
لکن مسیحك حقنده اولان اخبار آتیه‌لر منسوخ دکلدر
دیدکدنصکره انجیلی الله آلوب پولوسك عبرانیلره یازدیغی
انجیلك اوننجی بابنك ١ فقره‌سندن تا ٧ فقره‌سنه قدر مسطور

اولان اشبو (زيرا شريعت كلەجك ايو نسنەلرك كولكەسى
اولوب نسنەلرك كندو صورتى اولمامغله اول سنه بسنه
مداومت اوزره عرض اولنان قربانلر ايله ياناشانلرى هيچ
كامل ايتمكه قادر دكلدر يوخسه عرض اولنمەدن فراغت
ايتمزلرمى ايدى زيرا عبادت ايدنلر بركره پاك اولدقدنصكره
ارتق هيچ كناهلرك خبرى ضميرلرنده اولماز ايدى لكن اول
قربانلرده هر يل كناهلرك ذكر اولنمسى واردر زيرا ممكن
دكلدر كه بوغالرك واركچلرك قانى كناهلرى دفع ورفع ايده
انك ايچون او دنيايه كلديكى زمان ديركه ذبيحەيى و پشكشى
استمدك امابكا برجسدى يافشدردك يانمش قربانلرى وكناه ايچون
اولان ذبيحەلرى بكنمدك) فقرەلرينى قرائت ايدوب ديديكه
پس بوقوللره نظرا تورات وبشقه كتابلرده دخى حضرت
مسيحك كلسنه اشارتلر وارايسه ده حضرت مسيح كلدكدنصكره
انلرك جملەسى تكميل اولدى والله تعالى حضرتلرى دخى
قربانلردن راضى دكل ايمش فقط انجيلده هيچ بشقه بركيسەنك
كلسنه بركونا اشارت يوقدركه اوكلديكى وقت دخى انجيل
منسوخ اولسون ديو بسط مقال ايلدكده حكيم محمدوز برخان
اكر بالفرض مسيحك كلسيله توراتك باجمل احكامى تكميل
اولديغنه ايناتمش اولسك حضرت مسيح كلمزدن اول
موقوف قالان احكامك دخى منسوخ اولمسى ايجاب ايدرديجه
پاپاس فرنج انلرقنغى احكامدر ديو سؤال ايلدى حكيم

محمدوزيرخان دخى بوكا جوابا ذبحك حكمى كبيكه قوانينك
اون يدنجى بابندەواستثنانك اون ايكنجى بابنك ٥ او ٢٠ و ٢٢
فقرەلرى ايجابنجه منسوخ اولمسى لازم كله جكنى وهارن
دخى يازديغى كتابك برنجى جلدى اولوب ١٨٢٢ سنه سنده
طبع اولنان رسالەنك ٦١٩ صحيفه سنده بوفقرەلرك شرحنده
اشبو حكمك منسوخيتنى مقر ومعترف اولديغندن بشقه
مصردن حركت وفلسطينه دخول ومواصلت ايتمزدن
قرق سنه اول منسوخ اولديغنى بعضى عبارەلرنده طوغريجه
بيان ايلديكنى اوكنه قيو وبرنجه پاپاس فرنج دخى شاشيروب
برجواب بولەميەرق ناچار سكوت ايدوب قالدى بونك اوزرينه
حكيم محمدوزبرخان شمدى يه قدر بحثمز نسخك امكانى اوزرينه
ايدى وغرضمز كلام الهينك بالفعل منسوخ اولمسى محال
قبيلندن اولديغنى بيان ايتمكدر پاپاسلرك جملەسى على الخصوص
سز دخى ميزان الحقده نسخك محال اولمسنى ادعا ايدرسكز
اشته نسخك امكانى اثبات اولندى ونسخك انجيلده دخى
بالفعل واقع اولەجغى عليه الصلوة والسلام افندمزك نبوت
ورسالتى اثبات اولندقدنصكره كندى كندويه ظاهر وآشكار
اولەجقدر الغرض نسخك امكانى وانك بالفعل واقع اولمسنده
بيوك فرق واردر ديدى پاپاس فندر دخى بزده انك امكانيله
بالفعل واقع اولمسنك فرقنى تصديق ايدەرز ديو تسليم ايلدى
ارتق نسخك بابى تمام اولوب شمدى تحريف بحثنه كچلمك

اقتضا ایلدیکندن مباحثهٔ تحریفه بر وجه آتی مباشرت اولنمشدر

کتب مقدسه‌لرک تحریفنه دائر مباحثهٔ تقریریه‌در

خواجه رحمة الله افندی سؤاله مباشرتله بزه بیان بیورملیسکز که تحریفک وقوعی عندیکزده نه وجهله ثابت اوله بیلورسه اکا کوره اثبات ایده‌لم دیدکده پاپاس فندر طوغریجه برجواب ویره مدیکندن خواجه رحمة الله افندی بیبلک مجموعه‌سی کلام الهی اولوب اولمدیغنه اعتقادیکز نصلدر یعنی خلقتک باب اولندن تامشاهدانک نهایت بابنه دکین هر برلفظ وهر برفقره‌سی عجبا تمامه اللهک کلامیمیدر یوخسه دکلمیدر دیو تکرار سؤال ایلدکده پاپاس فندر بز هر برلفظی ایچون قطعیا برشی دیه‌میز زیرا جمله‌مز کاتبک سهوینه قائلز دیدی خواجه رحمة الله افندی دخی بن سهو کاتب اولان لفظلردن بشقه الفاظ وفقره‌یه نظرا سؤال ایده یورم دینجه پاپاس فندر ینه الفاظ حقنده برشی دیه‌میز جوابنی تکرار ایلدی اولوقت خواجه رحمة الله افندی بیوردیکه مورخیندن یوسی بیس کندی تاریخنک دردنجی کتابنک اون سکزنجی بابنده جستن شهید طریفون یهودی ایله حاضر اولدیغی حالده برطاقم اخبار آتیه ذکر ایدوب انلری یهودلر شوالده بولنان کتب مقدسه‌دن چیقاردقلرینی دعوی ایلدیکی کبی (اتسن دخی جلد ثالثنک ۳۲ صحیفه‌سنده جستن شهید طریفون ایله مباحثه ایتدیکی وقت یهودلری الزام ایلدیکی عباره‌لر ایچون

شمدیکی حالده عبری وسپتواجنت نسخه‌لرنده موجود دکل ایسه بو عباره‌لر حقیقت حالده جستن واریبنوسک وقتنده ایکیسنده‌ده موجود و کتب مقدسه‌نک جزئندن ایکن شونلرک وخصوصیله جستن یرمیانک کتابنده ایش دیو نسبت ایلدیکی عباره‌لرک چیقاردقلرینه شک وشبهه‌م یوقدر دیو اخبار وایضاح ایتمشدر وینه سایر جبس دخی جستن شهیدک حاشیه‌سنده ودقتور کریب دخی اریبنوسک حاشیه‌سنده پطرسک نامهٔ اولیسنک دردنجی بابنک ٦ فقره‌سنده یازدیغی اشبو اخبار آتیه کندی خلیاسندن عبارت اولدیغی اکلاشیله‌یور دیو یازمشلر وهارن دردنجی جلدک ٦٢ صحیفه‌سنده جستن شهید کندی کتابنده طریفون یهودی حاضر اولدیغی حالده مواجهه‌سنده عزرا آحاد ناسه (بو عید فصحه‌نک یعنی خداوندیمزکه نجات ویریجیدر انک یمکیدر اکر سز خدای تعالی یی بونشان یعنی بو یمکدن ایو بیلورسه کز وانک اوزرینه ایمان کتورر سه کز ارتق بویر اصلا ویران اولمز واکر انک اوزرینه ایمان کتورمزسه کز ووعظنی ایشتمزسه کز پس بشقه قوملرک مسخره‌سی اوله جقسکز) دیدیکنی بیان وحکایه ایتمشدر ودانی تیکر دخی بو فقره غالبا عزرانک التنجی بابنک ۲۱ و ۲۲ فقره‌لری ما بیننده بولنمق کرکدر ودقتور ای کلارکده تمامیله جستن شهیدی تصدیق ایدر اشته بو عباره‌لردن اکلاشلدیغنه کوره جستن شهید برقاچ اخبار آتیه‌یی ذکر

ایدوب انلری یهودیلر تحریفله کتب مقدسهدن چقاردقلرینی
ادعا ایتمش وارینیوس دخی برمیانك اول اخبار آتیه حقنده
اولان افادهودعواسنی تأیید ایلمشدر وکریب ایسه ارینیوسك
کتابنك حاشیه سنده وسایر جبس دخی جستن شهیدك کتابی
حاشیه سنده اوعبارهلر حقنده اولان تحریفی بتمامه تصدیق
ایلدکلری کبی دائی تیکر ایله دقتور رای کلور انك حامیسی
اولهرق ذکر اولنان اخبار آتیه جستن شهید ایله ارینیوسك
وقتلرنده عبری وسپتوا جنت نسخهلرنده موجود اولمسی اغلب
احتمالدندر دیمشلر پس بزه ایکی سوز سویلمك لازم کلور
شویله که جستن شهید بو دعواسنده یاصادق ویاخود
کاذبدر اکر دعواسی مقارن صحت ایسه اشته بزم یهودیلرك
تحریف ایتمسی حقنده اولان ادعامز صحیح و دعوامز ثابت
اولمش اولور واکر کاذب ایسه عیسویلرك رهنماسی اولان
اویله برذات کندولکندن برطاقم اخبار آتیه دوزهرك انلری
کلام الهامینك جزئی اعتبار ایله خلق الداتمسی چوق
تأسف ایدهجك شیدر دیدکده پاپاس فندر دخی جستن انسان
اولدیغی جهتله کندوسندن سهو صادر اولمشدر دیدی
وخواجه رحمة الله افندی دخی هنری واسکاتك تفسیرلرینی
جمع ایدنلر اولکی جلدده ١٠ کسنداین بیوکلرك عمرلرینه دائر
تواریخ حقندهیهودیلره الزاما انلرعبری نسخهلرینی تحریف
ایتمشلر دیدیکی کبی جمهور قدمانك رأیلری دخی بو تحریف

مادهسی میلاد عیسوینك ١٣٠ سنهسنده وقوعبولمسی اوزرینه
متفق ایمش دینجه پاپاس فندر هنری ایله اسکاتك بویله یازمسندن
نه لازم کلور انلر یالکز ایکی مفسر ایمش انلردن ماعدا نیجه
یوز مفسرین دها واردر دیدی بوکا جوابا خواجه
رحمة الله افندی دخی یالکز ایکی مفسرك رأیی دکل بلکه
جمهور قدمانك رأیلری دخی بویله کزده دردیو حقیقت حالی
اورتهیه قوینجه پاپاس فندر کتب عهد عتیق حقنده حضرت
مسیح شهادت ایدوب انك شهادتی ایسه جمله شهودك
شهادتندن افضل بولندیغی رعنا معلومکزدر وبو دخی
یوحنانك بشنجی بابنك ٤٦ فقره سنده اکر سز موسی یه
ایمان ایدهیدیکز بکا دخی ایمان ایدردیکز زیرا او بنم حقمده
یازمشدر دیو بیان اولندیغی کبی لوقانك یکرمی دردنجی بابنك
٢٧ فقره سنده دخی موسیدن وجمله پیغمبرلردن باشلیوب
بالجمله کتابلرده کندوسنك حقنده یازیلان نسنهلری انلره
بیان ایلدی وینه لوقانك اون التنجی بابنك ٣١ فقره سنده
اکر موسی یی و پیغمبرلری دکلمزلر ایسه اموانتدن بریسی
قیام ایدرسهده اعتقاد ایتمیهجکلردر دیو بیان اولنمشدر
دیدی بوسوزك عقبنده حکیم محمد وزیر خان دخی هنوز
متنازع فیه اولان برکتابکه برانك محرف اولدیغنی اثباته چالشیورز
سزك ینه بزه اندن دلیل کتورمکز موجب تعجبدر
وطوغریسی هنوز صحتی مثبت اولمیان بر کتابدن استدلاله

قالقشمق كار عقل دكلدر بونلردن قطع نظر بالفرض
بو شهادت اوزرینه اعتماد ایتمش اولسق بیله بو شهادتدن
یالکز کتب مذکورهنك اولوقتده موجود اولدیغی اكلاشیلوب
یوخسه بونكله اوكتابلرك هر برلفظنك تواترا ثبوتی اكلاشیلمز
وبیلینك كتابیكه حل الاشكال تسمیه ایتدیككز كتابكزده
كتب اسانیددن عد ایتمش سكز اشته اودخی مسیحك شهادتندن
شو قدرجق اكلاشیلیور كه بو كتابلر اولوقتده موجود ایمش
یوخسه هر لفظك مثبت ومحقق اولماسی اكلاشیلمز دیو
تصدیق ایلمشدر دیدی بونك اوزرینه پاپاس فندر بو فوائده بیلی بی
قبول ایتمیز دینجه حكیم محمد وزیرخان هم اوكتابی كتب
معتبره ومعتمده كزدن عد ایتدیككز حالده شمدی قبول ایتمامكز
تعجب اولنور دیمسی اوزرینه پاپاس فندر شاشیروب بز یالکز
بو مقامده قبول ایتمیز دیه رك اولوقت خواجه رحمة الله افندی
دخی اكر سز بو مقامده بیلینك كلامنی قبول ایتمز ایسه كز بزده
بو رادهكی كلامكزی مقبول ومسلم عد ایتمیز زیرا بزم بو مقامده
اولان كلامز همان بیلینك كلامیدر دیو جرح ایتدی
وبونك عقبنده حكیم محمد وزیرخان دخی شمدی كوریكز كه
یعقوب كندی نامه سنك بشنجی بابنك ١١ فقرهسنده
اشته بز صبر ایدنلره مبارك دیرز سز ایوبك صبرینی ایشتدیكز
وربك عاقبتنی كوردیكز كه رب تعالی غایتله شفقتلو
ومرحمتلودر دیو یازمشدر حالبوكه هیچ كیمسه انك كتابی الهامی

وصادق اولدیغنی قبول ایتمدی بلكه سلف وخلفده
اهل كتاب علماسنك جملهسی ایوب محضا اسم مفروض ایمش
دیو نزاع ایلدیلر ایدی ویاخود زمان ماضیده بر كیمسه
وار ایمش كه رب ممانی دیو تسمیه اولنوب بوده یهودلرك
علماسندن بربیوك عالم ایدی دیدیلر ولیكارك ومیكالس وسملر
وبشیب استاكی وغیرهم علماسی اسم ایوب مجرد فرضیاتدن
بر اسم اولدیغنده وانك كتابی بر افسانه وحكایهدن عبارت
بولندیغنه قائل اولدیلر دیدی پاپاس فندر دخی ایوب عندیمزده
برشخصدر مسیحك شهادتنده انك كتابی دخی داخل
اولدیغی حالده الهامی اولمق كركدر دیدی بناء على ذلك
حكیم محمد وزیرخان دخی پولوس تمهتینك ایكنجی نامه سنده
یاناس ویمبراسك موسی علیه السلامه مخالفتله انكله مقابله
ایتدكلرینك احوالنی یازمش ومعلوم دكلدر كه اوآدم بو سوزی
قنغی ساخته وغیرالهامی اولان كتابدن المشدر پس صرف
بر كتابدن برشیء نقل ایتمك منقول عنهك الهامی اولمسنه
دلیل اولهمز دیمسیله بوكا جوابا پاپاس فندر دخی كلامز ساخته
كتاب اوزرینه دكلدر انجق بز عهد عتیقدهكی كتابلرك
تصدیقی حقنده مسیحك قولنی بیان ایتدك مادامكه انجیل محرف
اولمدقچه مسیحك بوامر ایچون اولان شهادتی كافیدر
دیدیكی آنده خواجه رحمة الله افندی دخی اصل بحثمز بیبلك
جمله مجموعهسی اوزرینه اولدیغی حالده سزانك بر جزئندن

مسلمانلره دلیل کتورمکز انصافکزدن پك بعیددر چونکه
اول امرده مسیحك شهادتیله مطلوبکزه واصل اوله مزسه کز
ثانیا انکله استدلال ایتمکز نابجادر زیرا بو مجموعه ده تحریف
وقوع بولمدیغی دلائل قطعیه ایله اثبات اولنمدقچه بزانك
سوزلرینی سند اتخاذ ایده میز جوابنی ویرنجه پاپاس فندر
دخی بز کتب عهد عتیق حقنده اولان مسیحك شهادتنی
بیان ایتدك سزه لازم اولان انجیلك تحریف اولندیغنی
اثبات ایتمکدر دیدی اولوقت حکیم محمد وزیرخان کلامکز
حکمسز ونابجا ایسه ده مادامکه انجیلك تحریفی قضیه سنه
مشتاقسکز اشته ایوجه ملاحظه ایدك دیه رك انجیلی النه آلوب
متی نك برنجی بابنك ١٧ فقره سی اولان اشبو ایدی تولداتك جمله سی
ابراهیمدن داوده دك اون درت تولددر وداوددن تا بابل
جلاسنه دك اون درت تولددر بابل جلاسندن دخی
تا مسیحه دك اون درت تولددر فقره سنی اوقیه سوروب
شمدی اوچنجی طبقه ده اون دردنجی قرنده اولان اسم
کیمك اسمیله تمام اولور دیو صورمسی اوزرینه پاپاس فندر
شاشیروب بونك ایله هیچ برایشمز یوقدر سز سویلیك که جمیع
نسخه لرده بو منوال اوزره بولنورمی یوخسه بولنمزمی دیدی
حکیم محمد وزیرخان دخی بوکا جوابا شمدیکی نسخه لرده
بویله جه موجوددر قدیم نسخه لرك بویله اولوب اولمدیغنی
الله بیلور ولکن بونك غلط اولمسنده هیچ شك وشبهه یوقدر دینجه

پاپاس فندر غلط اولمق بشقه سوزدر تحریف بشقه ماده در
دیدی و حکیم محمد وزیرخانده اکر انجیل الهامی ایسه
الهامده غلط ممکن دکلدر بو صورتده بونك صکره دن تحریف
اولنمش اولدیغی شك وشبهه دن آزاده در واکر الهامی دکل
ایسه بوده بر بشقه صورت اوله جغندن ارتق بونك ادعا واثباته
حاجت قالمز دیوب پاپاس فندر دخی اکر سز بو نسخه لرده
بولنوبده قدیم نسخه لرده بولنمیان بر عباره یی کوستره
بیلورسه کز اولزمان تحریف ثابت اولور دینجه حکیم محمد
وزیرخان برنجی نامه سنك بشنجی بابنك ٧ و ٨ فقره لرینی
اوقیه سورنجه پاپاس فندر عاجز قالوب واقعا بوراده برایکی
یرده تحریف اولنمشدر دیو اقرار ایتدیکنی اسمعیه صاحب
صدر دیوانی که انکلتره دولتنك ضبطیه مشیریدر اشتدیکنده
یانده اوطور دیغی جهتله انکلیزلسانجه پاپاس فرنجدن
بونلر نه سویلیورلر دیو سؤال ایدرك پاپاس فرنج دخی بو آدملر
یعنی محمدیلر هارن و برقاچ مفسرانك کتابلرنده التی یدی یرنده
تحریف اولندیغی مصرحدر کندولرینه سند ایدرك میدانه
چقاردیلر دیو جواب ویردکدنصکره پاپاس فرنج ینه حکیم
محمد وزیرخانك طرفنه دونوب اوت پاپاس فندر دخی فی الواقع
یدی سکز یرنده تحریف وقوعبولدیغنی مقر ومعترفدر دیدی
بو سوزی اشتدیکی کبی جناب خواجه قمر الاسلام افندیکه
جمعه مسجدینك امامیدر منشی خادم علی افندی یه پاپاس فندرك

يدى سكز يرى محرف اولديغنى مقر ومعترف اولمسنى قلمه اليكز
دينجه پاپاس فندر پك ايو يازسونلر اما بوقدر تحريف وقوعيله
كتب مقدسه يه نقص كلمز البته كاتبلرك سهويله عباره لر
مختلف اولمشدر ديدى بوسوزه تعريضا تكرار حكيم محمد
وزير خان كاتبلرك سهويله عباره لرك اختلافى بعض محققين
عندنده اوتوز بيك و بعضلرى عندنده بياغى يوز اللى بيك
محلده بولنديغى روايت اولنه يور عجبا عنديكزده بونك قنغسى
صحيحدر ديو سؤال ايلدكده پاپاس فرنج عنديمزده صحيح
اولان فرق بيك محلده اومقوله اختلاف واقع اولمشدر ديو اقرار
ايلينجه پاپاس فندر بتون بتون شاشيروب بوقدر اختلافله ينه
انجيله نقص كلمز بر ايكى كشى محمد يلردن و بر ايكى كيسه
عيسو يلردن انصاف ايدرك بونى تمييز ايتسونلر ديو مفتى حافظ
رياض الدين افندى جانبنه متوجه اولوب برقاچ دفعه
مفتى افندى ذات عاليكز انصاف بيورك ديو افندى مومى اليهه
تخصيص ايدنجه مفتى افندى دخى مادامكه وثيقه نك بريرنده
ساخته كارلق كورلديكى كبى باقيسى اوزرينه اعتماد
اولنه ميه جغى دركار ايكن شمدى كندى اقرار كز وجهله
يدى سكز يرى جعلى ومحرف بولنديغى تقديرده ارتق باقيسى
اوزرينه طوغريسى هيچ بر وجهله اعتماد اولنه ميه جغى
امر طبيعيدر و بونك بويله اولمسى لازم كله جكنى بو مجلسده
بولنان حكام دها ايو بيلورلر ديوب اسمنه صاحب حاكم صدر

ديوانى طرفنه توجهله بونى بركره ده ذات عاليلرندن سؤال
ايدك ديدى ايسه ده اسمنه صاحب حاكم صدر ديوانى طرفندن
هيچ بر جواب صدور ايتمينجه مفتى افندى تكرار پاپاس فندر
طرفنه متوجه اولوب عباره لرك اختلافى مادامكه عنديكزده
محقق ومسلمدر اكر بر محلده يكديكرينه مباين ايكى عباره بولنورسه
انلردن برينى مطلقا بو خداى متعال حضرتلرينك كلاميدر ديه رك
جزما تعيين ايده بيلور ميسكز يوخسه تعيين ايده مز ميسكز ديو
سؤال ايدنجه پاپاس فندر خير جزما تعيين ايده مم ديديكى كبى مفتى
افندى دخى اشته اهل اسلامك دعواسيده بودر كه الحالة هذه
موجود ومستعمل اولان شو بيبل مجموعه سى جزما اللهك
كلامى دكلدر ديو حكم ايلدى بناء عليه پاپاس فندر دركار
اولان خجالتدن ناشى ناچار ساعت وقت موعودى يارم
ساعت قدر كچمشدر ارتق مباحثه يارينكى كونه قالسون
ديو ختم كلام ايدنجه خواجه رحمة الله افندى دخى كمال
انبساط ايله ذاتكز يدى سكز محلك تحريفنى اقرار ايتديكز
و بزده ان شاء الله تعالى ينه علماء مسيحيه نك اقرارلريله سكزه
اللى التمش يرده دها تحريف واقع اولديغنى اثبات ايتمكه قادرز
اكر بونك ايچون دخى تكرار مباحثه يه رغبت بيورديغكز
حالده بزى شو اوچ سوز ايله اقناع ايتمليسكز كه بونلرك
برنجيسى كتب مقدسه دن برقاچ كتاب حقنده سؤال
ايده جكمز سند متصله يى اثباتدن وايكنجيسى اكرچه بزسزه

هارندن اشاغیسکزانك کلامنی قبول ایدك دیه مز ایسك
احدالامرینی اختیار یعنی یا قبول یاخود توجیه وتأویل
ایتمکه بالضرور مجبور بولنه جغکزدن شو اللی التمش محلده
علماء مسیحیه نك اقرارلریله تحریف وقوعی اثبات اولنمشدر
آنی قبول یاخود توجیه وتأویل ایلمکزدن واو چنجیسی
بواللی التمش محلك محرفلکنی تسلیم ویاخود توجیه وتأویلدن
فارغ اولمدقجه بزه بومجموعه نك سوزلرندن دلیل کتورمیوب
بزی بشقه سوزلرله اقناع ایلمکزدن عبارتدر دیو ایراد ایدنجه
پاپاس فندر دخی پیغمبرکز زماننده موجود بولنان انجیل
قنغی انجیل ایسه آنی بزه بیان ایلمکز مشروط اولمق اوزره
اشبو افاده کزی قبول ایدرم دیدی وخواجه رحمة الله افندی
دخی تکرار قبول ایتدك وان شاء الله تعالی یارنکی کون
بیان ایده رز دیدی و بونك عقبنده حکیم محمد وزیرخان دخی
اکر استرسه کز شمدی بیان ایده لیم دینجه پاپاس فندر ارتق
وقت کچ اولدی یارین اشیدرز دیو ختم کلام ایلدی
بونك اوزرینه طرفین قالقوب محلارینه طاغلدیلر تمت

یوم مذکورك فرداسیکه سنه ١٢٧٠ هجریه سی
رجب شریفك اون ایکنجی ومیلادعیسویه نك ١٨٥٤ سنه سی
نیسانك اون برنجی صالی کونی علی الصباح ینه محل مزبورده
مباحثهٔ تقریریه نك ایکنجی مجلسی عقد اولنوب اعضاسی
کبرای ارکان دولتدن ینه (اسعد صاحب صدر دیوانیکه

ضبطیه مشیری (وریدصاحب حاکم صدربورد یعنی مالیه
مشیری (ووایم صاحب مجستریت علاقه فوج یعنی قشله حاکمی
(ووایم کلین صاحب (و پاپاس هارلی وغیرهم (ومفتی حافظ
ریاض الدین افندی (وخواجه محمد اسد الله افندی که
قاضی القضاتدر (وجناب خواجه فیض احمد افندی که
سررشتهٔ دار صدربورد (وخواجه حضور احمد افندی
(وخواجه امیرالله افندی که والی بنارسك قایمقامی (وخواجه
قمرالاسلام افندی که جمعه مسجدینك امامی (وخواجه امجد
علی افندی وانکلیز قومپانیاسنك وکیلی یعنی دعاوی ناظری
سراج الحق افندی (ومنشی خادم علی افندی هتم مطلع
الاخبار وغیرهم موجود اولوب واولکی مجلسك احوالی
شیوع بولمقدن ناشی کرك رؤسای شهردن وکرك اهالیدن
اسلام وخرستیان ومجوسی اولهرق بیك کشی یه قدر اجتماع
ایلدی وبوکره اولکندن زیاده کتب دینیه دن پك چوق
کتاب کتورلوب طرفین اوکنه قونیلر ساعت
التی بچقد نصکره ینه پاپاس فندر اایاق اوزرینه قالقوب ومیزان
الحق الینه الوب برنجی بابك اولکی فصلنده یازمش اولدیغی
زیرده محرر ایات مینانی اوقومغه باشلدی ایسه ده یاکلش
اوقودیغندن قاضی القضات افندی سز ترجمه اوزرینه
اکتفا ایدك زیرا لفظك تبدیلی ایله معناسی دکیشور دینجه
پاپاس فندر عفو بیورك اسانمزك قصوریدر دیدی وایات شریفه

دخی بونلردر (قل آمنت بما انزل الله من كتاب وامرت لاعدل بينكم الله ربنا وربكم لنا اعمالنا ولكم اعمالكم لا حجة بيننا وبينكم) يعنی يا محمد سويله كه بن شول كتابلر اوزرينه ايمان كتوردمكه الله تعالی انزال ايلدی ومأمور اولدمكه بينكزده اظهار عدل ايده‌يم والله تعالی سزك وبزم ربمزدر بز كندی ايشمزله وسزده كندی ايشكزله عامل اوله‌لم سز ايله بزم بيمزده هيچ غوغا ونزاع يوقدر وسورهٔ عنكبوتدن (ولا تجادلوا اهل الكتاب الا بالتی هی احسن الا الذين ظلموا منهم وقولوا امنا بالذی انزل الينا وانزل اليكم والهنا والهكم واحد ونحن له مسلمون) يعنی ای محمدیلر سز اهل كتاب ايله غوغا ايتميك الا شو منوال اوزره كه اودها ايو در انلردن غيری كيمسه‌لر كه سزه ظلم ايدرلر انلره سويليككه بزه وسزه نازل اولان شبئه ايمان كتورك سزك وبزم اللهمز بردر وبزا ونك حكمی اوزرينه قائمز وسورهٔ مائده‌دن (اليوم احل لكم الطيبات وطعام الذين اوتوا الكتاب حل لكم وطعامكم حل لهم) يعنی بو كوندن اعتبارا تميز شيلر سزه حلال اولدی ودخی اهل كتابك طعاملری سزه حلال اولدی وسزك طعامكز انلره حلال اولدی اشته بو ايات‌ك معناسنی افاده ايتدكدنصكره هر بر محمدی اوزرينه لازمدر كه بز اهل كتابز ديو ادعا ايدوب وفی الواقع اوزرينه كتاب نازل اولان يهود ونصاری طائفه‌سنی بلمليدر ديوب وسورهٔ بقره‌دن يهود ونصاری حقنده اولان اشبو

(وهم يتلون الكتاب) يعنی يهود ونصارا كتاب اوقورلر بو سوزده بنه قرأندن اولديغندن معلوم ومثبتدر كه يهود ومسيحيلره نازل اولان كتابلر كه تورات وانجيلدر بونيده بلمليدر وسورهٔ آل عمرانده مذكوردر كه (وانزل التورات والانجيل من قبل هدی للناس) يعنی الله تعالی توراتی وانجيلی اولا انزال ايدوب ادمله هادی ايلدی اشته بو آيتلرده اهل كتاب حقنده نازل اولدی واهل كتابدن مراد يهود ونصارا در پس معلوم اولديكه محمد عليه الصلاة والسلامك وقتنده تورات وانجيل وار ايمش ومحمديلر انلری قبول ايدوب هادی بيلديلر ومحمد عليه السلامك زماننه كانجيه‌دكين محرف دكللر ايدی ديو بسط مقال ايلدكدنصكره خواجه رحمة الله افندی بيورديكه بو آيتلردن سابقده الله تعالی حضرتلرينك انلری انزال ايتديكی وانلره ايمان كتورمك لازم اولديغی وتورات وانجيل زمان سابقده نازل اولوب محمد عليه الصلوة والسلامك وقت سعادتنده انلرك يالكز موجود اولديغی اكلاشلور ايسه‌ده بو كتابلر وقت سعادته قدر تحريف اولنمامش ديمك دكلدر بلكه چوق يرلرينی تحريف ايتدكلرندن ناشی اهل كتابه مذمت اولنمشدر وسابقده الله تعالينك كلامی نازل اولديغنه قرآن كريمك آيتلری موجبنجه ايمان ايلديكمز كبی انده تحريف وقوعبولديغنه دخی ايمانمز واردر بنا برين حديث شريفده وارد اولمش وحديث شريفده دخی ايمانمز واردر وحديث شريف دخی بودر (لا تصدقوا اهل الكتاب ولا تكذبوهم) معناسی نه اهل

كتابى تصديق ونه ده انلرى تكذيب ايدك ديمكدر بونك اوزرينه
پاپاس فندر بورادة بزه حديث شريفدن دليل كتورمك
بز يابقكز قرآندن دليل استرز ديمجه خواجه رحمة الله افندى
دخى اشته سزك ميزان الحقه درج ايتديككز آيات كريمه دن
دخى بو دعوامز ثابت اولور ديدى بوكا جوابا پاپاس فندر دخى
سورهٔ بينه نك آيتلرندن بنه محمد عليه السلامك وقتندن اول
تحريف وقوع بولمديغى اكلاشيله بور اشته او آيتده بودر
(لم يكن الذين كفروا من اهل الكتاب و المشركين منفكين
حتى تأتيهم البينة رسول من الله يتلوا صحفا مطهرة فيها كتب
قيمة وما تفرق الذين اوتوا الكتاب الا من بعد ما جاءتهم البينة)
يعنى اهل كتاب و مشركلر باشلرينى حقدن چويرمديلر انلره
واضح دليل اولان قرآن كريم و پيغمبر محمد عليه الصلوة
والسلام الله تعالى طرفندن كلنجيه قدر اول الله تعالينك
بر رسوليدر كه مضمونى باطلدن منزه اولان صحف مطهره يى
تلاوت ايدر يهود ونصارا دينلرنده مفارقت ايتمديلر الا انلره
بينه كلنجيه قدر ديوب تكرار اشته بو آيتلردن دخى يهود و مسيحيلرك
كندى كتابلرينى محمد عليه السلامك ظهور و تعليم دينه
شروعندن نصكره تحريف ايتديلر وانك وقتندن اول
تحريف ايتمديكلرى اكلاشيله بور و كتاب استفسارك مصنفى
خواجه آل حسن افندى يى جمله كز بيلورسكز او دخى كتابنك
٤٤٨ صحيفه سنده آيت مذكوره يى بو منوال اوزره بيان ايتمشدر

وبو پيغمبر عليه السلام كلنجيه قدر نه نبى سابق الانتظاره
اعتقاددن ايرلديلر و نه ده متفرق ومخالفت اوزره بولنديلر
بو معنالردن شويله سويلنه بيلور كه نبى اخر الزمانك ظهورينه
قدر انك بشاراتى حقنده هيچ تحريف وتبديل واقع اولمامشدر
ديو واقع اولان افاده سى اوزرينه خواجه رحمة الله افندى
دخى جمهور مفسرينك مذهب مختارينه كوره بو آيتلرك
ترجمه سى شو منوال اوزره دركه حتى جناب شاه عبد القادر
افندى كندى ترجمه سنده دخى بونى اختيار ايلمشدركه ممكن
دكل ايمش شول كيمسه لره كه انلرده اهل كتاب يعنى يهود
و مسيحى و مشركلر يعنى بت پرستلر كه منكر ايديلر كندى
دين وعادات قبيحه وعقائد فاسده لرندن دونسونلر بوده عدم
اعتقاد نبوت كبى شيلردر نصلكه يهودلر بينده عيسى عليه
السلام حقنده وتثليث كبى كه مسيحيلرارا سنده واقع ايمش بونك
امثالى كبى مادامكه انلره مفصل وواضح بر كلام الهى كلنجيه قدر
٢ بر رسولكه اللهك صحف مطهره سنى قرائت ايده ٣ انلرده
كتابلر يعنى مضبوط سوره لر يازلمش ايدى ٤ اهل كتاب
كندى دين واعتقادلرندن ايرلديلر شو منوال اوزره كه
بعضيلر انلرى ترك ايدوب اسلامى قبول و بعضيلر ارزوى
تعصب اوزرينه قائم اولديلر شول وقته قدر كه جناب رسول الله
ايله قرآن كريم كبى واضح واچق كلام الهى ظهور ايلدى
ودخى شاه عبد القادر افندى برنجى آيتك ترجمه سى اخرنده

علی طریق الحاشیه بویله تحریر ایدر که علیه الصلوة والسلام
افندیمز تشریف بیورمزدن اول جمیع اهل کتاب طریق
مستقیمدن چقمش ایدیلر و کندولرینک غلطاتی اوزرینه
مغرور ایدیلر ایمدی بر حکیم و یا بر ولی و یاخود بر پادشاه عادلك
اظهار حق ایچون ظهورینه لزوم کورنمش ایدی وقت سعادتنه
کلنجیه قدر ممکن اولهمدیغندن بو اوصاف ایله متصف رسول
جلیل القدر کتاب الله وامداد قوی ایله کلوب و برقاچ سنه
مرورندنصکره جهان نور اعانله منور اولدی بیور مشدر
پس بو آیتلرك خلاصه‌سی بودر که اهل کتاب ومشرکلر بویله
بر جلیل القدر رسول کلنجیه قدر کندی عادات قبیحه وافکار
فاسده لرندن رجوع ایتمدیلر دیمکدر وانك ظهورندنصکره
اهل کتابدن هر کیم انك خلافنه کندی ایسه محضا کندی
حال نابجا وتعصبدن ناشی ایمش اشته بو آیتلردن استدلالکز
طوغری دکلدر و کتاب استفسارك مصنفنك جوابی
مقام تنزلده در چونکه انك شو عباره دن مقصدی بو دلیل
بوصورتده صحیح وطوغری اولمش اولسه ده انجق شوقدر
ثابت اوله بیلور الی آخره و بو سوز اوزرینه دلالت ایدن بودر که
صاحب استفسارك غرضی بودر که اولا بو استدلالکز صحیح
دکلدر واکر صحتنی بالفرض قبول ایتمش اولسقده ینه شوقدر
اکلاشیلیور که علیه الصلوة والسلام افندیمزك بشاراتنی
حقنده تحریف اولمدیغی جائز اولسون یوخسه بدیل

مجموعه سنك هیچ بر محلنده تحریف اولنمامش دیمك دکلدر
واستفسار صاحبی کندی کتابنك هر برنده تحریف حقنده
هزاران هزار شماتت ایدوب طورمقده‌در دیو ایراد مقال ایلدی
بونك اوزرینه پاپاس فندر قرآنده مذکور اولان انجیل
قنغی انجیلدر بیان ایدیکز دیدی خواجه رحمة الله افندی
هیچ بر قوی و یا ضعیف بر روایتله انك مفهومی معین اولمدیغندن
متی نك انجیلمیدر و یاخود یوحنانك انجیلمیدر یاخود بشقه
برکیمسه نك انجیلمیدر بیله میورز وآنی قراءت ایتمکه
مأمور دخی دکیلز که انك حقیقتی بزه معلوم اولسون دیدی
بونك اوزرینه پاپاس فندر بو اوطورانلرك جمله‌سی اهل کتابدر
قنغی انجیل اولدیغنی بونلردن سؤال ایدك دیو انکلیزلری
کوستردی اولوقت حکیم محمد وزیرخان قرآندن بالکز عیسی یه
انجیل نازل اولدیغی اکلاشیلیور ونازل اولان انجیل
قنغی انجیل اولدیغی اکلاشلیور واولوقتده پك چوق کتابلر
انجیل اسمیله عیسویلر بیننده مشهور ایمش بونلرده بربناء
وپرتولما وغیریلرك انجیللری کبی کتابلر ایمش پس الله
اعلم او انجیللردن مراد قنغیسیدر و اولوقتده متی کنیر
نامیله برفرقه دخی وار ایدیکه بو فرقه او انجیللرك هیچ برینی
قبول ایتمزایدی واو عهدده ینه عربلردن برفرقه دخی وار ایدیکه
اوچ خدا واردر (باباسی (واوغلی (ومریم دیرلر ایدی
شاید انلرك نسخه لرنده بویله یازلمسی جائز اوله چونکه

قرآن كريم انلرى تكذيب ايتدى واوانجيلده حواريونك
اعمالى ونامه لرى ومشاهداتى داخل اولديغندن اوسوز هيچ
بردليل ايله ثابت اولمدى ديو جواب ويردى بونك اوزرينه
پاپاس فندر دخى سز عيسانك كلامندن غيرى انجيلدن بحث ايدلك
بشقه كتابلرك سوزين قبول ايتمز ميسكز حالبوكه دردنجى يوزسنه ده
(لديسيا قونسيلى يعنى مجلسى مشاهداتك غيرى اولان كتابى
واجب التسليمدر ديمشلر و برطرفدن دخى بزم اك معتبر اولان
علمامزكه كليمنس اسكندريانوس وترتليان وارجن وسائى
پرن وغيريلر در مشاهداتك كتابنى انلردخى واجب التسليم
عد ايتديلر ايسه ده ازمنۂ سالفه نك فتنه وفساد حاللرى سببيله
نزديمزده فقط انلرك سند متصلى يوقدر ديدى و بوسوزه
قارشولق اوله رق حكيم محمد وزيرخان (كليمنس قنغى عصرده
ايدى ديو سؤال ايلدكده پاپاس فرنج ايكنجى يوزسنه نك
آخرنده ايدى دينجه حكيم محمد وزيرخان دخى اكر كليمنس
مشاهداتك ايكى فقره سنى يازيويردى ايسه ده اندن شوقدر
معلوم اولوركه ايكنجى يوزسنه نك آخرنده كليمنس مشاهدات
كتابنى يوحنانك تصنيفى عد ايتمشدر پس بونك زمانندن اول
اونك ينه سند متصلى يوقدر مع هذا يالكز ايكى فقره ايله
بتون كتابك تواتر لفظيسى ثابت اوله مز (ترتيليان
وغيريلر اندن صكره كلمشلردر (وكيس پرستوم ايسه
اكا سرن تهيس ملحدك كلاميدر ديمش (ود يونيشيش

دخى بزدن اول بعضيلر انلره سرن تهيس ملحدك كلاميدر
ديدكلرينى تصريح ايتمشدر ديدى بناء على ذلك پاپاس فرنج
دخى بزكسبى بيوك ومعتبر صايمز ودبونيشيش اونه كيلرك
اسملرينى تصريح ايتمدى بوصورتده برايكى كشينك
مخالفتندن نه لازم كلور ديدى و حكيم محمد وزيرخان
دخى بز برايكى كشينك ذكرينى ايتميورز بلكه
برقاچ يوز آدمك اسملريله ارائه ايده بيلورز اشته
يوسى بيس وسرل وانك وقتنده بردشليك باالجمله
كليسالرى وغيريلر وكذلك قونسيل ودسيا دخى بوكتابى
رد ايتديلر وجيرونك عهدنده ينه بعضى كليسالر آنى قبول
ايتمزلر ايدى ديو جرح ايدنجه پاپاس فندر بوكلام مبحثدن
خارجدر بزم بحثمز محمد عليه السلامك وقتنده بولنان انجيل
اوزرينه دردیو ب خواجه رحمة الله افندى طرفنه متوجه
اولنجه خواجه رحمة الله افندى دخى بز كندى مذهبمزى
اظهار ايتدك واكر اهل اسلامك مذهبى بويله دكلدر دير
ايسه كز ادله سنى كوستريكز والاقبول ايدك وبز دخى الله تعالينك
كلامى حضرت عيسى اوزرينه نازل اولديغنى اقرار ايدر
ايسكده ولكن عهد جديد مجموعه سى درونده بولنان كلامك
هيچ تغيير اولنمديغى ادعاسنى انكار ايتمكده يز وحواريونك
كلامى عنديمزده انجيل صايلمز بلكه انجيل ديو يالكز
حضرت مسيح اوزرينه نازل اولان كلامى الهى يه ديرز

امابونکده قنغیسی ایدوکی هیچ بر روایت صحیحه ایله مذکور
دکلدر ودخی بوسوزیده تعیین ایده میز که حضرت مسیحک
شول سوزلری قنغی کتابده یازلمشدر وشول شیلر که بو درت
کتابده منقولدر انک رتبه سی احاد حدیث مرتبه سنده در
وطبقهٔ اولاده بولنان اهل اسلام طرفندن بو سوزلر ایچون
هیچ بر روایت معتمده نقل اولنمامشدر بو سببلردن بریده
اوزمانده پوپک کماهو حقه وقوعبولان تسلطیدر واول فرقه ده
بولنان کمسنه لره قراءت انجیل ایچون اجازت عام اولمز ایدی
بو سببدن ایچون انک نسخه سی اهل اسلامک پک آز منظوری
اولمشدر واکثریده اطراف عربده بولنوب نسطوریه دیمکله
مشهور اولان بوقسم عیسویلرده ایدی دیو اثبات مدعا ایدنجه
پاپاس فرنج فتیلی الوب سز انجیلمزی پک بیوک عیبلرله
معیوب ایتدیکز پوپ انجیل ایچون هیچ برفنالق ایتمامشدر دیدی
وپاپاس فندر دخی عثمان غنی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک
قرآن کریمدن بعضی نسخه لرین احراق ایتدیکی قصه سنی
سویلمکه باشلدی اولوقت خواجه رحمة الله افندی بوسوز
مبحثدن خارجدر ایمدی بوسوز که مباحثه اراسنه صوقدیکز
ارتق جوابنی دخی اشتمیلسکز دیدی بوکا جوابا پاپاس فندر
دخی چونکه سز انجیل اوزرینه اواعتراضی ایتدیککزدن
ناشی بنده اکا تعریض ایتدم ولکن شمدی اصل مطلب طرفنه
رجوع ایده لم دیوب ومطلب ایسه پاپاس فندرک اولکی

مجلسده بسط مقدمه ایتدیکی اوچ ماده دن عبارت اولدیغندن
خواجه رحمة الله افندی ابتداکی قرارودونکی مباحثه
ایجابنجه کلاممز صرف انجیل اوزرینه اولمیوب بلکه اصل
بیبل مجموعه سی اوزرینه اولدیغی جهتله بز بو مجموعه ده
بولنان بعضی کتابلرک سند متصله سنی استرز دیدکده پاپاس فندر
انجیل اوزرینه صحبت ایدلک دیدی خواجه رحمة الله افندی
ینه تکرار ایدرک سوزیمز انجق بیبل مجموعه سی اوزرینه در
یالکز انجیل اوزرینه تخصیص ایتمک ارتق عبث ونافله در
دیوب وچونکه او کتابلرک سند متصلی کوسترلمک ممکن
اولهمیه جغی وغلط وتحریف دخی میدانه چقدیغی حسبیله
پاپاس فندر ناچار سکوته واردی بوکا بنی پاپاس فرنج مدعای
واقع اوزرینه لاجل التأمین بر بیوک طومار یازوب معا مجلسه
کتورمش ایدی انی چقاروب اوقومغه باشلدی اشبو طومارک
خلاصهٔ مآلی بویله در علمامز اوتوز یاخود قرق بیک یرده
عباره لرک اختلافنی بولوب ظاهره چیقارمشدر و بو اختلاف
یالکز بر نسخه ده دکل بلکه اکثری نسخه لرده وعند الحساب
هر نسخه نک تخمینا درت و یا بشیوز یرنده بولنور ایمش
و بعضی غلطات دخی اهل بدعتلرک معرفتیله عن قصد وقوعه
کتورلمشدر اشته بونلردن اوچیوز یتمش سهویات والفاظی
دوقتورکریزبیک متی نک انجیلندن چیقارمشدر و بونلرک
اون یدیسی پک بیوک واوتوز ایکیسی اوکیلرینه نسبتله

دها خفیف و باقیسی بتون بتون خفیف سهولردر و علمامز اکثر
محللردن اوغلطلری تصحیح ایتمشلردر چونکه بر کتابك نسخهٔ
عدیدهسی بولندیغی حالده انی تصحیح ایتمك ممکن اوله جغی
عقله قریبدر اما بر کتابك یالکز بر نسخهسی بولنور ایسه
انك تصحیحی البته مشکل اولور بوده ترنسك نسخهسیله
پترکولسك نسخهسی کبیدر که انلردن برینك یکرمی بیك نسخهسی
بولنه بیلدیکندن علمامز قولایلق ایله تصحیح ایتمش ایسهده
دیکرینك یالکز بر نسخهسی اله کچدیکی جهتله انك تصحیحی
مشکل بیلورز پس شول انجیلکه انك نسخهٔ کثیرهسی بولنور
البته بونك تصحیحی غیر ممکن اولمیه جغی مسلماتندندر وتصحیح
ایچون اتخاذ اولنان قاعدهلردن دخی برقاچ قاعدهیی بیان
ایدهلم شویله که (اولا مختلف ایکی عباره بولنوبده انلردن بری
صعب ودیکری قولای وفصیح اولسه علمامز مذکور
عبارهلردن صعب ومشکل اولان عبارهیی انتخاب وقبول
ایدرلر ایمش چونکه عقل وقیاسك مقتضاسی دخی بودر
قولای وفصیح اولان عباره شاید بر کیمسهنك دوزمهسی اوله
ثانیا بولنان ایکی عبارهنك بری قاعدهیه موافق ودیکری
قاعدهیه مخالف اولسه انلردن خلاف قاعده اولان عبارهیی
واجب التسلیم عد ایدرك آنی انتخاب ایدرلر ایمش چونکه
قاعدهیه موافق اولان بر عبارهیی قاعده بیلور بر کسنهنك
دوزمسی احتمالی واردر اشته علمامز بو اصوله اتباعا غلطلرك

کافهسنی انجیلدن چیقارهرق انلردن غیری بوقدر و بوقدر
غلطات ایله مقصود اصلی یه خلل کلمز دیو اقرار و بیان
ایلدکلری مثلاو دوقتور کنسیکات دخی اکر بالفرض بو جمیع
تحریف اولنمش عبارهلر انجیلدن چیقارلمش اولسه بیله ینه
دین عیسی نك عمدهٔ مسائلنه بر وجهله نقصان کلمیهجکی کبی
بالجمله دوزمه اولان عبارهلر انجیلده ابقا اولنمش اولسهده
هیچ برصورتله مسائل دینیهٔ عیسویهده زیادهلکی موجب
اولمز دیو بیان ایلدیکنی افاده ایلدکده حکیم محمد وزیرخان
هر نقدر جواب ویرمیه حاضرلنمش ایسهده پاپاس فندر
شمدی ایشك نرهیه وار دیغنی اکلادیغندن لطایف الحیل ایله
چکشدیریویروب واکرچه بو منوال اوزره برقاچ کره دها
جوابه قالقشمش ایسهده ینه پاپاس فندر یوق یوق دیهرك
اکا صار قندیلق ایتدرمیوب متمادیا خواجه رحمة الله افندی
طرفنه متوجه اولور ایدی بو حاله مفتی ریاض الدین افندی
طیانهمیهرق اولا تحریفك معناسی بیان و بعده مباحثه اولنسون
دیدی بونك اوزرینه پاپاس فندر کویا معناسنی سویلکه باشلادی ایسهده
مفتی افندی دخی یوق یوق تحریفی ادعا ایدنلر معناسنی بیان
ایتسونلر دیدکده خواجه رحمة الله افندی پاپاسك طرفنه
متوجه اولوب تحریفك معناسی بزجه تغییر دیمکدر کرك بیوك شی
کوچلدلسون وکرکسه کوچك شی بیولدلسون ویاخود
بعض الفاظ بعضلرله مبادله اولنسون وبو تغییر دخی استرسه

خباثت وشرارتدن ناشی اولسون واسترسه غباوت وهمدن
نشئت ایتمش بولنسون بونلرک جمله‌سنه اصطلاحمزده تحریف
دینور اشته بومعنالرله کتب مقدسه‌لرک تحریف اولندیغنی
ادعا ایدرز واگر بونی انکاره مجالکز وار ایسه بزده اثباته
مقتدرز دیدی بوکا جوابا پاپاس قندر دخی بزلرده کتب
مقدسه‌ده سهو کاتب وقوعنه قائلز دیمسی اوزرینه خواجه
رحمه الله افندی سهو کاتب دیولام یازمق مراد اولندیغی حالده
سهوا میم ویاخود میم یازمق لازم ایکن اونودوب نون یازمغه
دیرلر دیدی عجبا سزجه سهو کاتب دنیلان بومیدر یوخسه
برعباره‌یی حاشیه‌دن الوب متنه ادخال یاخود متن قصد
کندی بیلکندن برجمله‌ئی بیودوب ویا کوچلتمیه می دیرلر دیو
خواجه رحمه الله افندینک واقع اولان سؤالی اوزرینه جمله
لفظنی اشتدیکی کبی بلکه بولفظی صوقمقدن مرادی بوکابک
مجموعیدر ظنیله پاپاس قندر تلاشه وار دیغندن صاقنک
جمله دیمه‌یک بلکه آیتلری بیولدوب کوچلتسه دیو تعبیر ایدک
دیدکده خواجه رحمه الله افندی دخی بزده قائمدر
دیر ایسک بوکاده جمله اطلاق ایدرز اما بولفظی براقوب
مرامکزه کوره آیتلری کندی طرفندن قصدا بیودوب
ویا کوچلتسه یاخود تفسیر قاعده‌سنجه برشی علاوه یاخود
برلفظی بشقه برلفظله تبدیل ایتسه دیدیکمز صورتده
بوکاسز نه دیرسکز دیدکده پاپاس قندر بونلرک هپسنه

سهو کاتب دیرز حتی بونلرک وقوعی کرک قصدا ویا سهوا
اولسون کرکسه غلط ایتمش ویا عدم معلوماتندن نشئت ایتمش
بولنسون اشته آیتلرک بش التی یرنده والفاظک پک چوق محلنده
بومقوله سهو کاتب وقوعه کلمشدر دیدکده خواجه رحمه الله
افندی دخی مادامکه عندیکزده آیتلرک بیودیلوب کوچلدلمسنه
یاخود بعض الفاظک بعضلریله سهوا ویا قصدا تبدیل وتغییر
اولنمسنه سهو کاتب دینور ایمش اشته بزمده تحریف دیدیکمز
بومقوله کتب مقدسه‌ده وقوعه کتوریلان تبدیل وتغییراتدن
عبارتدر ارتق شمدی سزکله بزم بینمزده فلان صرف نزاع
لفظی دیمک اوله یور وشو بزم تحریف دیو بده سزکده
اکا یوق سهودر دیو واقع اولان ادعاکز بری رومی دیکری
هندی اوچنجیسی ترک ودردنجیسی عرب طایفه‌سندن اولان
درت نفر فقراء سیاحینه برکسنه طرفندن ویریلان صدقه ایله
متفقا اوزم المغی مراد ایلدکلری حالده رومی استافیل الهلم
دیمسی اوزرینه هندی ناتادیه‌رک انکور الهلم وترک بونلری
رد ایله یوق اوزم الهلم وعرب ایسه هیچ برینک رأیی
قبول ایتمیه‌رک لالادیوب عنب الهلم دیو یالکز نزاع لفظیدن
عبارت اولان برماده اوزرینه وقوعبولان ادعا ومنازعه‌لرینه
بکزر اشته انلرنصل حقیقتده برماده اوزرینه متفق بولنوب ده
ظاهرده نزاع لفظیده بولنمش ایسه بعینه بزم تحریف
دیدیکمزه سز سهو کاتب دیو آد طاقه‌رق بزمله منازعه

لفظیه‌ده بولنه بورسکز دیوب وصورت رفیعله تکرار پاپاس
فندر ایله بیننمزده اولان یالکز نزاع لفظی ایمش و بزم ادعاسنده
بولندیغمز قضیهٔ تحریفی پاپاس فندر افندی قبول ایدوب
مقر ومعترف دخی اولدیغی حالده یالکز انك اسمنی سهو کاتب
قویوردی دیدی پاپاس فندر دخی ینه اصرار ایدوب بویله
سهولردن متنه بر وجهله خلل کلمز دینجه قاضی القضات
افندی متن دیدیککز نصل شیدر بیلور میسك دیو سؤال
ایلدکده پاپاس فندر دخی برقاچ دفعه‌در که بیان ایتدم
عجبا دها نه وقته قدر بیان ایدوب طوره‌یم اشته او مسیحك
الوهیت وتثلیث وکناهلره کفارتی وشفاعتی وانك تعلیماتی
قضایاسندن عبارتدر دیدی بونك عقبنده خواجه رحمة الله
افندی دخی اوت سزلك کبی هنزی واسکاتکك تفسیرینی
طوپایانلر دخی بومقوله غلطلردن مقصود اصلی یه اصلا
بر فنالق کلمامشدر دیو ادعا ایتمکده در انجق تحریف اثبات
اولندیغی حالده ارتق قنغی دلیل ایله شو تثلیث ماده‌سی
وذکر اولنان طقوز یا اون آیتلرك تحریف اولنمدیغی اثبات
اولنور بونی بر وجهله ذهنمز الیور دیدی بوکا جواب اوله‌رق
پاپاس فندر دخی متنده تحریفك وقوعی اولزمان اثبات
اولنه بیلور که سز بزه برقدیم نسخه کتورملیسکز که انده مسیحك
الوهیت وکفارتی مندرج اولمیوبده شمدیکی نسخه‌لرده
بولنسون دیدی بونك اوزرینه خواجه رحمة الله افندی

دخی بزم ایشمز ساده انجیلك مشکوك ومحرف اولدیغنی اثبات
ایتمکدن عبارت ایدی واثبات دخی اولندی وبو قدر اثباتدن
شمدی انجیلك تکمیلی مشکوك اولدی وبعض محللری تحریف
اولندیغنده مقر ومعترف اولدیغکز حالده بلا اثبات حالا انجیلك
بعض محللری تحریفدن محفوظ بولندیغنی ادعا ایدوب
کیده‌یورسکز وشو مطلوب ایتدیککز اثباتك بزه اصلا لزومی
قالمدی بلکه انك اثباتی سزلك وجیبهٔ ذمتکزدر فقط سزدن
بر سؤال دها صوره‌رق ایجاب ایدرکه بزم تحریف دیوب
سزکده اکا سهو کاتب دیو مقر اولدیغکز جمیع نسخه‌لرده
بولنورمی یوخسه بولنمزمی دیو اشبو سؤالی صوردقده
پاپاس فندر اوت بویله سهولر جمله نسخه‌لرده بولنور دینجه
پاپاس فرنج اکا طارلدیغندن پاپاس فندر تکرار بن خطا ایتدم
پاپاس فرنج ایوسو بیلور دیمش ایسه‌ده قاضی القضات افندی
یوق یوق اولکی کلامکز سندر اولدی دیدیکنده پاپاس فندر
دخی یوق یوق بن خطا ایتدم بو ماده حقنده بر قوی سوز
سویلمکه مقتدر دکیلم شاید که اول سهولر عبرانی نسخه‌لرده
اولمیوب یونانی نسخه‌لرده اوله دیمسی اوزرینه بونك عکسنه
اوله‌رق خواجه رحمة الله افندی دخی اکر بز سزلره شویله
یرلر کوستررایسك که انلرده دخی مفسرلریکز سابقده ده
بویله اولدیغنی مقر ومعترف اولوبده سزلك بالفعل استناد
ایتدیککز عبرانی نسخه‌لرده بولنمسه اولوقت بونك حقنده

نه بیوره جقسکز دیدکده پاپاس فندر دخی بونلر ینه متنك نقصانیتنی
موجب اولمز دیو ساده‌جه اصرار ایدنجه حکیم محمد وزیرخان
دخی عباره‌لرك پك چوق مختلف اولمسی حسبیله مقصود
اصلی یه ده بلاشك ولاشبهه خلل کلور شویله که کلستانك
برقاچ نسخه‌سنده برقاچ مختلف عباره بولنوبده بریسی دیکری
اوزرینه ترجیح اولنه‌مدیغی حالده سعدینك اصل عباره‌سی
شودر دیو جزما تعیین اولنه‌میه‌جغی مثلا بر یرده که مختلف
برقاچ یوز نسخه بولنه‌رق بونلردن هر قنغی بری دیکری
اوزرینه ترجیح اولنه‌مدیغی صورتده البته مقصود اصلیکده
تغییر اولنمش اولدیغی شك وسؤالدن وارسته‌در وعندیمزده
یالکز جناب مسیحك قولنه انجیل اطلاق اولنورسه‌ده
بوده شمدی مشکوك ومشتبه‌در دیدی بونك اوزرینه پاپاس
بشقه سوز بوله‌میه‌رق سوزك قصه‌سی متنی قبول ایدرمیسکز
یوخسه ایتمزمیسکز اکر قبول ایدرسه‌کز کله‌جك هفته‌ده ینه
مباحثه اولنه بیلور چونکه بز مباحثهٔ آتیه‌ده دلیل نقلیدن غیری
دلیل کتوره‌میه مقتدر دکیلز وعقلی کتابك محکومی بیلوب یوخسه
کتابی عقلك محکومی دیه‌یز دینجه بوکا قارشولق خواجه
رحمة الله افندی دخی مادامکه اقرارکزله برابر زیادت
ونقصانیت بولندیغی حسبیله بو کتابلرده تحریفك وقوعی
اثبات اولندی بو اجلدن عندیمزده او مجموعه‌نك هپسی
مشکوك ومشتبه اولدیغی حالده انك متننده غلط واقع

اولماسنی قطعیا قبول ایتمز بو اجلدن کله‌جك ایکی مباحثه‌که
تثلیث وعلیه الصلوة والسلام افندیمزك رسالت ونبوتی حقنده
آچله‌جقدر او مباحثه‌لرده بزه بو کتابلردن اصلا دلیل
کتوره‌میه‌جکسکز زیرا او ادله ایله بزی اقناع ایده‌مزسکز
دیدی پاپاس فرنج دخی اول تحریفات ایله غلطاتی
بزم مفسرلریمزدن طوته‌رق ظاهره چیقاردیکز اشته
او مفسرسزجه‌ده معتبر دیمك اولیوزینه انلر بو یرلردن
ماعدا بشقه محللرده قنالق اولمامش دیورلر نه بیوررسکز دیدی
و پاپاس فندر دخی بوکا مشابه برشی سویلدی ایسه‌ده
درخاطر اولنه‌مامشدر و بو سوزلره جوابا خواجه رحمه الله
افندی دخی بز او علمالرك سوزلرینی سزی اقناع والزام ایچون
کتوردك اما انلرك نه کندیلری بزجه معتمد ونه‌ده سوزلری
عندیمزده معتبردر دیدی و پاپاس فندر طرفنه متوجه اولوب
تکرار بیوردیکه سز بیضاوی وکشافك تفسیرندن برشیٔ نقل
ایتدیکزمی یوخسه اعتماد ایتدیکزمی دیو سؤال ایلدکده پاپاس فندر اوت
دیدی خواجه رحمة الله افندی او مفسرلرك یازمش اولدیغی
سوزلرینی نصل که کندی مرامکزی مفید عد ایده‌رك کتابکزه
یازوب قبول ایتدیکز ایسه ینه او ایکی مفسر ایله جمله مفسرلر محمد
علیه الصلوة والسلام اللهك حق رسولیدر انی انکار ایدنلر کافر
اولورلر وقرآن عظیم الشان اللهك حق کلامیدر دیو بالاتفاق
یازمشلر اشته انلرك بو ایکنجی قوللرینی دخی قبول ایدرمیسکز

یوخسه ایتمزمیسکز دیو سؤال ایلدکده یوق جوابنی ویردی
خواجه رحمة الله افندی تکرار بیوردیکه اشته بزده بطبقه
سزك مفسرلریکزك ایکنجی قولنی طانیمیز پاپاس فندرینه
مصر اولوب سؤال ایلدیکه مختصر جواب ویرك سز متنی
قبول ایدرمی یوخسه ایتمزمیسکز بونك اوزرینه حکیم محمد
وزیرخان دخی بو سؤالکز تفصیل وایضاح استر چونکه
بز برسوزی ایوجه اکلامدقجه اکا جواب ویرهمیز دیدی
پاپاس فندرینه بشقه برسوز بوله میهرق مختصرجه یا اوت
ویاخود یوق دیك دیدیکی کبی خواجه رحمة الله افندی
دخی بز متنی قطعیا قبول ایتمیز چونکه بو کتابك محرف
اولدیغی اقرارکزله اثبات اولندیغی حالده وعندیمزده شول
متن که سز اکا مقصود اصلی دیورسکز مادامکه مشکوك
ومشتبهدر واصل مقصود دیمز ایسه یالکز انجیلك محرف
اولدیغنی اثبات ایتمکدن عبارت بولندیغی والله تعالی
حضرتلرینك فضل وکرمیله اثبات ایدوب میدانه دخی
چیقارلدیغی ارتق اومتنی یعنی مقصود اصلینك عدم تحریفنك
اثباتی بزه دکل بلکه سزك اوزریکزه لازمدر وبزم مباحثه
ایلمك ایچون دها ایکی ماه مدتمز واردر بلا عذر هروقت
وهرساعت حاضر وآماده یز لکن ارتق بو کتاب بزه حجت
وسند اوله میهجغی حسبیله بزی اقناع والزام ایچون ناچار
انك ادله سی کافی اوله میهجغندن کرك تثلیث وکرك

علیه الصلوة والسلام افندیمزك نبوت ورسالتی حقنده
بشقه بردلیلکز وارایسه انك اوزرینه اقدام ایتمکز لازمدر
دیدی وبونی متعاقبا خواجه فیض احمد افندی سررشته
دارکه باش کاتب در پاپاس فندر طرفنه دونوب
بر کتاب محرف اولدقدنصکره متننده بر فنالق بولنمامسنی
ادعا ایتمکزه پك اشوری تعجب اولنور دیوب ختم کلام ایلدکده
طرفین قالقوب طاغلدیلر بعده ینه مباحثهٔ تقریریه
وجوده کلور امیدیله بینلرنده مکاتبه وقوع بولمش ایسه ده
مباحثهٔ تقریریه ظهوره کلمدیکندن طرفینك اشبو مکتوباتلری
درج وثبت اولندی (سنه ١٢٨١) ربیع الاول (١٢)

مباحثهٔ تقریریه نك ایکنجی مجلسی طاغلدقدن صکره
پاپاس فندرك خواجه رحمة الله افندی یه یازدیغی مکتوبیدر

(جناب مولوی صاحب والامناقب عالی مناصب سلامت)
قولکزه کوره یازمش اولدیغم اشبو (از کدام نبی بت پرستی
بظهور نیامده) یعنی قنغی پیغمبردن بت پرستلك ظهوره کلمامشدر
عباره سی حل الاشکالك قنغی صحیفه سنده اولدیغنی
اکلامق ایچون یازمش اولدیغم نیاز نامه طرفکزه واصل اولدقده
سز اکا ایکنجی معنایی ویرهرك صحیفه نومروسنی
کوسترمدیکز ایسه ده بن بیلورم که یازدیغم اویله اولمامیدر
پس بو دفعه لطف وعنایت ایدوب اول صحیفه نك نومروسندن
بنی آکاه بیورك که اکابنده کسب اطلاع ایدوب نه یازدیغمی بیله یم

واكر بيلدر مكده تأمل اولنورسه بو صورتده باشبهه معارض اولور كه
غالبا حل الاشكالك حصهٔ اخيرنده ٦٠ صحيفه نك ايكنجى
سطرنده سكزنجى سطرينه قدر يازلمش اولان عباره اولمايدر
اكر بو ايسه بنم مقصودمك خلافنه دركه او راده انبيانك
عدم بت پرستلكى مراد اولنمشدر وبوكون مباحثه مجلسنده
قرآنك بعضى آيتلرنده انجيلك ذكرى اولوب ميزان الحقك
١٣ صحيفه سنه درج ايتمش ايدم ذاتكزه كوستر ديكمده
قرآن شريفده ذكر اولنان انجيل حواريونك يازدقلرى
انجيل اولميوب بلكه يالكز حضرت مسيحك كلامى اولمق
مراد دردبو جواب ويرديكز عجبا بويورديغكز سوزى
برتفسيرده مى كورديكز يوخسه كند يلككزدنمى بويله
بيورهيورسكز بونى دخى سزدن سؤال ايدرم واكر برتفسيرده
كورديكز ايسه لطفا او تفسيرك عبارهسنى مع لفظها
تحرير ايدوب ارسال بيورهسكز واكر بشقه بريردن معلوم كز
اولمش ايسه ينه لطف ايدوب تفصيل كيفيتى بيان ايله
بنده كزى ممنون بيورهسكز واكر بورادن عزيمته تعجيل اولمق
مناسبتيله بيان بيورمكز ممكن اوله مديغى حالده انشاء الله
معا الخير دهلوى يه واصل اولديغكز وقت تحرير بيورملسكز
وايكنجى كره ملاقاتمز ميسر اولنجيه قدر بنم ايشلريمه
متعلق اولوب برنجى مكتوبكزده اساميسنى يازمش اولديغكز
كتابلرى عنايت ايدوب درخاطر بيورملسكز (سنه ١٨٥٤)

اشبو مكتوبه جوابا خواجه رحمة الله افندينك يازديغى طقوزنجى مكتوبيدر

(زبدهٔ كشيشان نامدار وعمدهٔ علماى مسيحيان ذوى الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) حل الاشكالك صحيفه سى نمروسنك
استفسارى حقنده يازمش اولديغكز اشبو مكتوبكزك مضمونى
اكر صحيفه نمروسنى بيلدر مكده تأمل اولنورسه بو صورتده
شبهه ايديلوب غالبا حل الاشكالك حصهٔ اخيرنده
٦٠ صحيفه نك ايكنجى سطرندن سكزنجى سطره
وارنجه يازلمش اولان عباره اولمق كركدر وبو عبارهدن
مراد بالعكس انبيانك عدم بت پرستلكيدر ديو واقع اولان
افادهكزدن وانجيل حقنده سويلديكم سوزلرك سندينى
طلبدن عبارت اولديغى معلومم اولوب شو مضمونله
كزايجه بنى انجيلك يوزنده بولنمكزه تعجب ايدرم چونكه
نجاهلدن كلوب شول عبارهيى كوسترسكزكه زعمكزجه
او عبارهده عليه الصلوة والسلام افنديمزك عليهنه طعن اولنمشدر
يوخسه ممكن اوله بيلورمى كه برآدم كندى يازديغى
عبارهيى اونوتسون وبو مقامده او عبارهنك بو مضمونه
بالكليه مناسبتى يوق ايكن قابل استنباط صانديغك
ياخود نقل ايتديكى بنم غلطمه حمل ايله بو اعتراضى ايلمكدن
مراديكز اكرام اول ايسه اخلاقكزدن جوق
بعيد وجوابنى ويرمكدخى نامناسب كورينور

واکر امر ثانی ایسه ینه بو سوزی سویلمك سزه لایق
ومناسب دکلدر چونکه اولابنده سزك بو سوزلریکزه
تعریض ایده ایدم بکانه مانع وار ایدیکه سز حل الاشکال که
کتاب استفسارك جوابیدر ١٠٣ صحیفه سنده کویا استفسارك
صاحبی ٤٢٤ صحیفه سنده یازمشکه قاعدهٔ صرف ونحو
ومعانی وبیان وسائر فنونه دائر کتابلر عهد اسلامدن اول
هیچ بر یهودی وعیسوی نزدنده یوق ایدی دیو یازمشسکز
حالبوکه بو نقلکز موافق نفس الامر دکلدر زیرا کتاب
استفسارده اصلا سائر فنون لفظی بر مقامده اولمیوب بلکه
مفردات لغتك لفظی اولدیغی حالده سز سائر فنون لفظی
تغییر وتبدیل ایدرك تعریض ایتمه ده حاضر اولورسکز
حالبوکه صاحب استفسارك غرضی بو مقامده مجرد تورات
یا انجیلك لسان اصلیسنه متعلق اولان فنلری ذکر ایتمك ایمش
وبوکا مماثل ینه میزان الحقك ایکنجی فصلنده بو بابده
قرأن ومفسران قرأن دعوی ایدرلرکه الخ دیو یازمشسکز
حالبوکه بو افاده کز بهتان محضدر زیرا نه قرأنك هیچ بر یرنده
بویله برشی ذکر اولنمش ونه ده مفسرلرك هیچ بری
طرفندن بویله برادعا وقوعبولدیغی ثابت اولمشدر
نصلکه بو بنده اولکی مجلسده بیان ایتمش ایدم وبوندن بشقه
ینه میزان الحقك اوچنجی فصلنده فاندرك کتاب دبستانده
بویله مذکوردرکه سویلرلر عثمان الی آخره دیو تحریر ایتمشسکز

حالبوکه او کتابده فرقهٔ اثنی عشره مذهبنك بیانی صره سنده
بونی یازمش ایدیکه بعضی از ایشان کویند الخ وسز ایسه
من قصد بو عباره دن بعضی از ایشان تعبیرینی حذف
ایتمشسکز که ظاهرده کویا بتون فرقه یه نسبت اولنسون دیو
اشته بونلر کبی دها پك چوق خطالریکز وار ایسه ده
ینه بن انلری مکتوبلرده نقل ایتمکی مناسب کورمیورم
وسزیده ازعاج ایتمکی استمیورم وغیرو حقنده اولان سؤالکزه کلنجه
جوابی بودرکه حل الاشکالك ١٠٥ صحیفه سنك
ایکنجی سطرندن یدنجی سطرینه قدر یازدیغکزی
شونك ایچون ایوجه ملاحظه ایتملیسکز که بونك کبی
استفسارك عباره سنده دها برقاچ یرده واردر حتی
٥٩٥ صحیفه سنده او کوزه وپوته طاپیق لفظی مصرحدر
وصاحب استفسارك طعنی دخی بو ایکی صنف ایچوندر
وبن او کوزه طاپیق لفظنی یدنجی سطرده مطلقا پوته طاپیق
معناسنه الدم یوخسه صاحب استفسارك طعنی بکده
رفع اولنه جق درجه ده دکل ایدی وانجیلك بیان ایتمش
اولدیغی حالی بعینه کتب اسلامیه ده یازلدیغی کبیدر
وقرأن کریمك بعضی آیات شریفه لرندن دخی بویله جه
اکلاشلیور وانشاءالله تعالی عهد قریبده بعض باصله جق
اولان کتابلر طبع اولندقدن صکره حقیقت حال سزه
کماینبغی واضح وآشکار اوله جقدر وبنم سزدن برشکایتم

دها واردر که سز اثنای مباحثه‌ده دأب مناظره‌نك خلافی اولان
طریقه کیتدیکز ایدی و باخصوص شریککز پاپاس فرنج
برحیلی مدت یازلمش اولان طوماری اوقومقله مشغول ایکن
بزینه دقتله دکلیوب و فارغ اولدقدنصکره بنم رفیقم
حکیم محمد وزیرخان جواب لازمنی ایراداتیه حاضر لندقجه
سز مانع اولوب وهرنه وقت حکیم مومی الیه برشی سویلمك
استدی ایسه شول راده‌یه قدر سز اکا میدان ویرمدیکز که
نهایت حد تلنوب بن مباحثه‌ده شریك دکلمیم دیدیکی حالده
بیله سز ینه حیله طرفنه قاچه‌رق آنی سویلتمکه براقدیکز
بونه انصافدر وکرچه حقمزده اولان ممانعتکز بزجه
هیچ برصورتله مضر اولمیوب بلکه مواجهة حاضرینده
کمال عجزکزی اثبات ایتدیکی کبی مرامکز ارتق یوقدر
تحریف طرفزدن میدانه قونیویردیکی حسبیله بوندن بشقه‌سی
میدانه چیقارمسونلر دیمکدن عبارت اولدیغی دخی تمامه
اکلاشیلدی و بنده بونك ایچون حکیم محمد وزیرخانی
تسکین ایتمش ایدم و کشیش ولیم کلیسن‌نك ملاقاتنده
بومباحثه‌نك اردو یعنی هندی وانکلیز لسانی اوزره
طبع اولنمه جغنی اکلادم بوسببدن شو دخی خاطریمه
خطور ایدر که پاپاس فرنجك افادات واقعه‌سی اوزرینه
بالدفعات ممانعت ایده کلدیککز حکیم محمد وزیرخانك
ویره جکی جوابلر دخی قلمه آلنوب طرفکزه کوندرله رك

مباحثه ایله برابر طبع اولنمسی مناسب اوله جقدر
چونکه تقریر مذکوره طرف ثانیدن جواب ویرمکدن
اغماض اولنمش دیو شاید ناظرینه شبهه عارض اولور
اشته بومکتوبدن صکره حکیم محمد وزیرخانك ویره جکی جواب
دخی ارسال اولنه جغندن اوتقریر ایله برابر باصلمسنی آرزو ایدرم
(سنه ۱۲۷۰) رجب المرجب (۱٤)

اشبو مکتوبك جوابیدر

(جناب مولوی صاحب والامناقب عالی مناصب سلامت)
مکتوبکز واصل و مضمونی کما هو حقه معلومم اولمدی
حکیم محمد وزیرخانك ویره جکی جواب حقنده اولان شکایتکزك
جوابی بودر که حکیم مومی الیهك مرادی اوکون کندی
افکاریمی بیان واظهار ایتمکه فرصت ویرلمدی دیمك اولوب
سزده تنسبب بیورر ایسه کز مباحثه مجلس تکرار منعقد اولسون
بن و پاپاس افرنج بونك ایچون مسرت تامه ایله مسرور اولورز که
حکیم محمد وزیرخانك عذری قالمسون ولکن مومی الیه اویله
دلیللر کتورملیکه انجیل کندی اصلی اوزرینه قالمیوب انك تعلیمات
واحکامنده فرق اولدیغی سوزی اثبات اولنسون والحالة هذه
معمول به اولان انجیل محمد علیه السلامك زماننده بولنان انجیلك
خلافی بولندیغی ظاهره چیقسون چونکه بنده کزده بوسوزك
اثبات اولنمسنی ذات عالیکزدن تمنی ایدردم اما انلر بویله ایتمدیلر
واکر انجیل کندی اصلی اوزرینه قالدیغی اثبات اولنورسه

اولوقت مباحثه مقصود كزه موافق اوله رق ختم اولمش
اولور و بونك اوزرينه تكرار مسائل متباقيه يعني مسيحك
الوهيت ايله تثليث مادهسي حقنده مباحثه اولنمسي مأمول
اولوب اولحالده بنده سزه اعتراض ايدك وبن دخي عيسو يلرك
اهل اسلام پيغمبرينك رسالتي ايله قرآني انكارلري حقنده اولان
ادلهسني بيان ايدهيم واكر ذاتكزك بوشهرده قالمغه وقتكز مساعد
اولمديغي حالده بوصورنده حكيم محمد وزير خان بورانك
فضلاسندن بريني كندوسيله شريك ايدوب بومباحثهٔ دينيهيي
اتمام ايدهسونلر وكتاب حل الاشكالك صحيفهسنك نمروسني شمدي
اكلادم اوصحيفهنك مآلي بشقه لفظلرله بيان اولنديغي ايچون
خاطريمه كلمديكندن ٤٠ صحيفهسنك نمروسني كوسترمش
ايدم يوخسه مرادم ذاتكزي ازعاج ايتمك اولميوب بلكه مطلبك
تلاشنده ايكن اوصحيفه كوزيمه ايلشديكي جهتله غالبا
ذاتكزك اوصحيفهيي مراد ايتمش اولديغكزه ذاهب اولدم
(سنه ١٨٥٤) نيسان (١٤)

اشبو جوابنامه يه فارشواق اوله رق خواجه
رحمة الله افنديننك اوننجي مكتوبيدر

(زبدهٔ كشيشان نامدار وعمدهٔ علماء مسيحيان ذوي الاقتدار
پاپاس فندرسلامت) مكتوبكز كلدي ومضامين مندرجهسي
معلومم اولدي حكيم محمد وزيرخانك شكايتي رفع اولنمق اوزره
مجلسك تكرار انعقادينه سز وشريككز پاپاس فرنج كووه نه

بيلديككز حالده بزجه دها زياده مقبولدر وان شاء الله تعالى
بومباحثهٔ ديني ختام اولنجيه قدرشاه جهان آبا طرفنه عزيمت
ايتميه جكم بديهيدر و لكن بومباحثهنك حصولي ايچون طرفينه
دها درت شرطه رعايت ايتمك لزوم كوريور بونلركده قبول اولنمسني
رجا ايدهرم ومباحثه كوني تعيين اولنديغي تقديرده بكا اطلاع
و يرمليسكز واكر بوذكر ايده جكم شرائطك برنده بر كونا
محذور وار ايسه ينه بزي آكاه ايدك (برنجي شرط بودر كه
هرطرف اوجه عقد اولنان ايكي مجلسده سويلديكي سوزلردن
كندنجه مفيد بيلديكلريني قلمه آلوب ميدانه قويه رق
طرف آخره امضا ايتديره و بوقاعدهيه كله جك مباحثك
كافهسنده دخي رعايت اولنوب شويله كه هرمجلسك
عقبنده وياخود ايكنجي كوننده هرطرف كندي دعواسني
يازوب طرف آخرك اوكنه قويه رق امضا ايتديره
بواصول وقاعده ترتيب ضبط ايچون پك احسندر اكرظاهرده
بو كاپكده احتياج قالمدي ايسهده چونكه طرفينك لساندن
صدور ايدوب و دها ايده جك تقريرلري على طريق
الاستشهاد بولنان برقاچ يوز آدم ايشيدهرك بونلر طرفندن
نصل بيوك سوزلر قلمه النمش ودها النه جقدر پس حسن
ضبط ايچون ارزو ايدهرمكه بروجه محرر بزدن ظهور ايدن
سوزلردن سزجه مفيد كورديككز هرنه ايسه يازوب
ميدانه چيقارك بزلراني بلا عذر وتردد امضا ايدهرز

و بالعکس بزده سزك و پاپاس فرنجك کلاملریمز مقابلنده
سویلیه جککز سوزلردن بزجه مفید اولنلرینی ضبط ایدوب
اورته یه قویه رق سز وشریککز پاپاس فرنج دخی بلا تردد انك
اوزرینه امضا ایتملیسکز نصلکه میزان الحقك ایکنجی فصلنده
قرآن ومفسران قرآنه عزو ایدرك یازوب صکره اودعوانك
غلط صریح اولدیغنی اقرار وتصدیق واهل اسلامك
اصطلاحی اوزره نسخك امکانتی قبول ایله بو معنالرله
بنه توراتده دخی نسخ واقع اولدیغنی مقر ومعترف اولدیغکزدن
بشقه توراتك منسوخیتنی برقاچ دفعه لسانکزله دخی
سویلیوب تسلیم ایده رك عذرکز انجیلده حضرت مسیحك
قولنی بز خاصدر دیوب سزده یا لکز عام اولدیغندن
بحثله منسوخ اولهمیه جغنی بیاندن عبارت ایدی واومجلسده بنه
پاپاس فرنج کتب مقدسه لرك یدی سکز یرنده تحریف
وقوعنی اقرار وسز دخی بونك اوزرینه رضا کزی
اظهار ایلدیککز وینه او مجلسده فرق بیك امرکه بزانلره
اختلاف عباره دیوب سزده سهو کاتب دیو آد طاقدیغکز انلری
پاپاس فرنج مقر ومعترف اولدی وسز دخی کتب مقدسه لرك
کافه سنده بونك کبی سهو کاتبی قبول وتصدیق ایتدیککز
حتی بنده دخی بو مقوله سهو کاتبی مفصلا تفسیر ایدوب بریسی
حاشیه دن برعباره یی آلوب متنه درج ویازرك ایتسه
و یاخود بش التی محلده اولدیغی کبی آیتلری یودوب کوچلتسه

یاخود پك چوق محلده اولدیغی کبی بعض الفاظی بعضیله
تبدیل ایتسه یاخود برلفظك تفسیرینی کندی طرفندن
دوزسه دیو بیان ایتدیکمده بو عامدر یعنی درج ایتمك
و بیوتمك وکوچلتمك وتبدیل ایتمك کرك قصدا وکرك
سهوا اولسون و یاغلط و یابیلمامکدن نشئت ایتمش بولنسون
بونلرك جمله سی عندیمزده سهو کاتبدر دیدیککز
و بونك کبی برقاچ سوز دها واردر انشاء الله تعالی انلریده
بر بر میدانه قویدیغم وقت کورورسکز (ایکنجی شرط بودرکه
اولدن کلامیمز بیبل مجموعه سی اوزرینه اولوب یالکز
عهد جدید اوزرینه اولمدیغندن مجلسك ایکیسنده ده
بوسوزی قاچ کره تکرار بتکرار بیان ایلدیکمز آشکاردر
وطرفینك مکتوباتلرنده دخی مطلق نسخ وتحریف
تعیین اولندیغی جمله مزك معلومیدر و یالکز عهد جدیددن
نسخ وتحریفه دائر اولمدیغنی اخطار ایدرمکه مذکور ایکی
مسئله نك مباحثه سی ختامنده قدر طرفکزدن دخی یالکز
عهد جدید اوزرینه تخصیص مسئله اولنمسون (اوچنجی
شرط بودرکه بز برشبهه جواب ویردیکمز وقت طرفکزدن
ساده جه یوق یوق کلمه سی استعمال اولنمسون چونکه
بوسوز حاکمانه اولوب نه عاقلانه ونه ده عالمانه در وان شاء الله تعالی
بزم طرفمزدن دخی دأب مناظره نك خلافی اصلا ظهوره کلمز
وطرفین اوزرینه لازم وواجب اولان اولا مجیب سائلك

كلامنی ایو جه ایشیدوب اندن صکره اوت یاخود یوق کلمه سنی
لسانه آلملیدر غایة الامر بو در که اکر بو صورت
اختیار اولندیغی حالده اکرچه بر ایکی مجلسك دها زیاده
عقد اولنمسنی موجب اولور سه ده انده دخی طرفین ایچون وجها
من الوجوه ضرر و فنالق متصور دکلدر (دردنجی شرط بودر که
محمد علیه الصلوة والسلام افندیمزك رسالتی و قرآن کریمك
حقیقتی اوزرینه مباحثه اولندیغی زمان که بوده مباحثهٔ تثلیث
وجناب مسیحك الوهیتی مباحثه سی تمام اولدقدن صکره
ظاهر اوله جقدر اول وقت سامعین اوزرینه ثقیل کلور
وهندی لسانی اصطلاحنجه چرکین و کریه اولان الفاظ
غیر لائقه استعمال اولنمسون و فقط بو ایکی ماده اوزرینه
زعمکزجه اولان انکار کزه ده مانع دکیلم بلکه سز بلا تأمل انلری
همان اظهار ایدك و بو فقیر بفضل الله تعالی جواب ویرمکده
عاجز قالمم وامید ایدرمکه بو درت شرایطی قبول ایدرسکز
واستدعا ایتمشسکز که حکیم محمد وزیر خان اویله دلیللر
کتورملیدر که انلرله انجیلك کندی اصلی اوزرینه قالدیغی
وانك تعلیمات واحکامنه اختلاف دوشدیکی وشمدیکی حالده
بولنان انجیل محمد علیه الصلوة والسلام افندمزك
زمان سعادتلرنده بولنان انجیلك خلافی اولدیغی اثبات اولنسون
حالبوکه بو سؤالکز وجوه ثلاثه ایله نابجا و باعث تعجبدر
چونکه اولا امر امز بوقدر ایمش اید یکه بیبل مجموعه سنك

مشکوکیتنی اثبات ایدهلم الله عظیم الشانك فضل و احسانیله
بالذات کندی طرفکزدن مجلس اولبده علی رؤس
الاشهاد بیدی سکز یرده تحریف اولندیغی و ایکنجی کونی
تفصیل مشر و حیله سهو کاتب وقوعبولدیغی اقرار اولنوب
وحتی او تفسیر موجبنجه سزك و بزم بینمزده فلان صرف نزاع
لفظی اولدیغی تحقق ایتدردك ارتق بویله بر چوق محلده
وقوعنی اقرار ایتدکدن صکره بنه عندیکزده عمدهٔ تعلیمات
واحکام تثلیث و جناب مسیحك کفارتی فقره لرندن
عبارت اولان متنده حالا عدم تحریفه ذاهب اولوب
کیده یورسکز بوندن صکره شونك اثباتی بزه دکل بلکه
سزه لازم کلور ثانیا نسخ و تحریف و تثلیث مسائلیچون
٧ نیسان تاریخلی مکتوبکزك مضمونی موجبنجه
بز دخی ممنون اولورز که مرادکز بزه معترض اولوب سز مجیب
اولمقدر پس امرمذکوری مرامکز وجهیله اثبات ایلمك
کذلك ینه سزك اوزریکزه لازم کلور بز بو سوزلردن بری الذمه یز
ثالثا حکیم محمد وزیر خان پاپاس فرنجك تقریرینه جواب
ویرهمامسی حسبیله انك ایچون شکایت میدانده طورر
ایکن سزك بو استدعاکزك بر وجهله مناسبت المیه جغی در کار
بولندیغندن اول امرده اونك جوابی ادا اولندقدن صکره
بشقه سوزلرده هر طرفك جوابی قارشوسنده کبنك
مرامنه موافق اولمق اقتضا ایدر اشته هر نصلسه

بو امتدعا كز بر عذر ضعيفدن عبارتدر و برده حل الاشكالك
٦٠ صحيفه سنى كوسترمكى كندى تحريريمه نسبت ايده رك
بيان معذرت ايتمش ايديكز ارتق كيفيت معلوممكز اولدى
وظن غالبم يازديغكز شيدن مرادكز اومادهاولوب بكا اذيت
ويرمك اولمامليدر اشته الحمد لله تعالى بنم نقل ايتديكده
ياكلشلغم وقوعبولميوب فقط او مطالبانى بشقه الفاظ ايله
نقل ايلمشمدر (سنه ١٢٧٠) رجب المرجب (١٧)

پاپاس فندرك جوابنامه سيدر

(جناب والا مناقب عالى مناصب مولوى رحمة الله صاحب
سلامت) مكتوبكز واصل وآنى معلومم اولوب جوابى
دخى بودر كه اولا مباحثه نك نه قاعده ونه اصول اوزرينه اوله جغى
رضاى طرفين ايله دها اقدمى قرار بولمش ايدى شمدى
جنابكز ينه مكتوبكزده ماوراى شروط سابقه بى يازمشسكز
اكرچه باعث تطويل كلام اولورسه ده بو كانه پاپاس فرنجك
ونه ده بنده كزك انكاريمز واردر ولكن عقد ايديلان
مجلس مباحثه لر بزم عنديمزده شو مضمون ايله تمام اولديكه
بزنوراتك اصول ايمانيه سنده دكل بلكه فروعاتجه اولان
مسئله لرنده نسخ واقع اولديغنى اقرار ايتمش ايدك اوده
شو مضمونله ايديكه مسيحك ظهوريله انلرك احكاميده
ختام بولدى وانجيل حقنده اولان سوزلريمزه كلنجه
انجيل نه منسوخ اولمش ونه ده اوله جغى واردر حتى مسيحك اوقولنه

مطابق

مطابق لوقانك يازديغى انجيلك يكرمى برنجى بابنك
٣٣ فقره سنده مرقومدر ديمش ايدك وادعاى تحريفك
جوابنده دخى تحريف وتبديل ديلان كاتبلرك سهوى
وغيريلردن نشئت ايدوب بوده بعض نقاط وحروف والفاظ
وبعض آيانده واقع اولمشدر ديمش ايدك وبونكله برابر علمامز
قديم نسخه لردن اوتوز بيك قدر غلطى چيقاروب
وبو قدر غلطده هر نسخه ده اولميوب بتون نسخه لرك
كافه سنده بولنمش ايدى وحسابنجه قديم نسخه لرده
التيوز اللیدن برقاچ زياده اولوب بونلردن چيقاريلان
غلطلر بعضيلرنده آز وبعضيلرنده چوق ايدى واكر اوتوز بيك
غلط التى يوز اللى بو قدر نسخه اوزرينه تقسيم اولنسه
بو صورتده على السويه هر بر نسخه ده قرق التى غلطدن زياده
چيقماز وبو صيره ده بو دخى ذكر اولنديديكه بتون نسخه لر
مقابله اولنه رق اكثرى غلطلر تصحيح اولنوب شمديكى حالده
الفاظدن يك ازى وآيتدن يالكز برقاچى مشتبه قالمش اولديغنى
وكندى عمرلرينى بو قديم نسخه لرك مقابله سنه حصر ايتمش
اولان علمامزك شهادتيله كاتبلرك سهوى وغيريدن
انجيلك اصل متننه يعنى مقصد اصليسنه ضرر كلميوب
بلكه اوينه كندى اصلى اوزرينه قالديغى اثبات اولنديغنى
وحتى تكميل تعليمات واحكام انجيل الحالة هذه ينه بعينه
اولكى كبى بولنديغنى وبو سوز علماء مذكورك شهادتى

شویله طورسون شمدیکی حالده بولنان انجیل محمد علیه السلامك زماننده اول جاری ومستعمل اولان نسخه‌لرله مقابله اولندیغی صورتده دخی معلوم اوله جغنی وخصوصا بو ادله ایله مضمون انجیله خلل کلمه جکنی ذاتکز ادعا ایلدیککز صره‌ده بو دعواکزه دلیل اولمق اوزره او زمانده بولنان انجیللردن احکامی وتعلیماتی بو انجیلك خلافنه اوله‌رق بزه بر انجیل کتورمکزی بیان وافاده ایتمش وذاتکز ایسه کندی دعواکزی اثبات ایدر بر دلیل کتوره‌مدیککزدن بو ادعاکز قوریجه بر دعوی وظندن عبارتدر دیمش ایدم واشته بو سوزلر اوزرینه ایکنجی مجلس تمام اولمش ایدی شمدی ذاتکز مباحثهٔ سابقی بو مضمونله ضبط ایدوب میدانه کتوریر ایسه‌کز پاپاس فرنچ وبنده‌کز انك اوزرینه امضا ایده‌رز بشقه درلوسنی امضا ایده‌میز اشته بو سببدن انجیلك مضمونی تبدیل اولمشدر دیو واقع اولان ادعاکز اثباتسز قالمشدر وحکیم محمد وزیر خانك شکایت واقعه‌سنه جوابا او ادعا ایچون دلیللری وار ایسه انلری میدانه قویوب اظهار ایتمك اوزره مباحثه مجلسنك تکرار منعقد اولمسنه بز دخی ممنونز دیو یازمش ایدم اکر ذاتکزده مجلسك منعقد اولمسی اوزرینه راضی اولور ایسه‌کز البته مباحثه او سوزك ابتداسندن غیری اوله‌مز ثالثا میزان الحق ایکنجی فصلنك ابتداسنده قرآن ومفسران قرآن قرآنك ظهوریله انجیل منسوخ اولدیغنی دعوی ایدرلر دیو

یازدیغم فقره‌یه جنابکز غلطدر دیو بیوردیغکزدن بنده شول شرطله انك غلط اولمسنی تسلیم ایده‌رمکه فی الحقیقه قرآنك هیچ بر آیتنده وهیچ بر تفسیرده بویله بر سوز یوق ایمش چونکه بو سوز بکده یقینم اولمیوب وبنده انی تحقیقه سعی ایتمیوب فقط محمدیلرك عموما دعوی ایتمسی اوزرینه قبول ایتمش ایدم بونی شمدی‌یه قدر سزدن بشقه هیچ بر محمدی علماسندن اشتمدیکم حسبیله بو سوزك اثباتنه قالقشمغی دخی استه مامش ایدم انجق شوکا تعجب اولنور که ابتدای امرده بو سوز قرآن وتفسیرك خلافنده دردیو سویلدیککز حالده ینه شمدی کندیککز انجیل منسوخدر دیو بیوروب قرآنده بولنمیان شی اوزرینه نه ایچون دعوی ایدرسکز رابعا ایکنجی شرطکزی اکر ذاتکز او ایکی سوزلرك برینی اثبات ایدر ایسه‌کز قبول ایدرم یعنی مدلل اوله‌رق مسیحك قولی معتبر دکلدر یاخود شول آیاتکه فرضا یوحنانك بشنجی بابنك ٣٩ واوقانك یکرمی دردنجی بابنك ٢٥ و ٢٧ و ٣٤ الی ٤٥ فقره‌لرینه وارنجه قدر اولکی انجیل نسخه‌لرنده بولنمیوب صکره‌دن ادخال اولنمشدر وبنده‌کزده بو فقره‌لرك مضمونلرینه موافق کتب عهد عتیق حقنده ایتمك استدیککز اعتراضاتلرك جوابلرینی ویرمش ایدم ومادامکه مدلل اولدیجه کرك سز کله وکرك عالم وفاضل بشقه بر محمدی ایله کتب عهد عتیق حقنده مباحثه ایتمك لازم کلمز وایتمم وحضرت مسیحك قولی البته بو جمله ذواتك اعتراضاتندن دها زیاده

معتبر وانلره مداومه ایچون هر حالده کافی ووافیدر و بو دخی
معلومکز اولملیدر که مسیحك شهادتی صحت وحقیقتجه اوبله
بر دلیل قطعیدر که انلری سز وجمله محمدیلر تقبیح ایدرلر
ایسه ده بوده مجردا انلری او وجهله اکلامقدن نشئت ایدوب
بو خسه فی الحقیقه اوسوزلر توراتك صحت وحقیقتنه برکونا
نقصان کلمسندن ناشی دکلدر (خامسا یازمش اولدیغکز
اوچنجی شرط اویله دکلدر که انك اوزرینه توجه ایدوب
جواب ویرمکه محتاج اولنسون (ودردنجی شرطدن دخی
تعجب اولنور که درج ایتمش اولدیغکز شی اولدن معلومکز
اولان شیدر چونکه بزنه قرآنی ونه ده محمد علیه السلامی
حق بیلوریز و برقاچ محمدینك اصطلاحی وجهله نصل
حضرت محمد یاخود محمد خیر البشر یاخود قرآن شریف
دیه بیلوریز البته ممکن اولدیغی قدر طعن ومذمت ایتمیز
ولکن کندی موقع ومحلمزده قرآن کرجك دکلدر بلکه
یلاندر و محمد علیه السلام نبی دکلدر بلکه غیر حق نبیدر
ویلاندن دعوای الهام ونزول آیات ایتمشدر دیو سویلریز
و بوسوزلری مجرد سزی اجتماك ایچون سویلمیوب بلکه
جمله عیسویلرك زعم باطلی موجبجه بویله واهیاتی
حق بیلورلر دیدکلرینی بیان ایدیورم فقط سنه ١٨٥٤ نیسان ١٨

﴿ بو مکتوبه جوابا خواجه رحمة الله افندینك یازدیغی ﴾
﴿ اون برنجی مکتوبدر ﴾

(زبدهٔ کشیشان نامدار وعمدهٔ علمای مسیحیان ذوی الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) مکتوبکز واصل اولوب ومجمل اولدیغی
جهتله طقوزیری صاف وواضح اوله رق اکلاشلمدیغندن
انلرك ودیکر بشقه بر محلك استفسارینه ضرورت
مس ایلدیکندن جواب مفصلنی تحریر ایتمزدن اول عنایت
ایدوب اومحللری تشریح بیورمکزی رجا ایدرم (موضع اول
مباحثهٔ سابقده طرفیندن قرارلشمش اولان قاعده وترتیب
اوزرینه طوره جق دیو یازدیغکز عباره ده کی قول سابقدن
مرامکز نه آیا مکاتبات ایله مقرر اولان ماده میدر یاخود
بشقه برشیمیدر اکر اغلب احتمالدن اولان امر اولی ایسه
مباحثهٔ جاریه ده مطلق نسخ وتحریف قرارلشوب
بوده یالکز عهد جدیدك نسخ وتحریفی ضمننده اولمیه رق
مباحثه مجلسنك ایکیسنده ده علی التوالی کلامز بتیل مجموعه سی
اوزرینه اولوب عهد جدیده منحصر اولمدیغی سویلمش ایدم
ارتق یالکز انجیله نصل تخصیص ایده بیلورسکز بلمم واکر
بشقه برشی ایسه اویله برشی اوزرینه الی الحال طرفینك
رضاسی حاصل اولمدیغندن بالضرور تصریح ایلمکز
اقتضا ایدر (موضع ثانی توراتك اصول اعانه سنده اولمیوب
بلکه یالکز فروعاتنده نسخ واقع اولدیغنی مقرا اولدق
دیدیککز فقره در او مجلسلرده جریان ایدن کلام اهل اسلامك
اصطلاحنجه اولان نسخه متعلق ایدی بوده صرف

اوامر ونواهیده اولور اولکی مجلسده تشریح مسئله
دخی ایتمش ایدم سزده اوهنکامده احکام توراتك منسوخ
اولدیغنی لسانکزله بیله اقرار ایتمش ایدیکز وبومکتوب سابقده
دخی بو یلجه یازمش ایدم پس غالبا بو محلده نسخدن مرادینه
اواولمیدر واکرچه اکا تکمیل دیو اسم قویی ویرمش ایسه کزده
لکن تصریح ایدوب بو نیده کوسترك وعدیکزده اصول
ایمانیه‌ده نسخ واقع اولمز عجبا توراتك تکمیلنده احکام
عشره‌دن ماعدا بشقه‌ده وارمیدر اکر وار یاخود یوق ایسه
تفصیل ایلمامیسکز (موضع ثالث تغییر وتبدیل کاتبلرك سهوی
وغیریلردن نقطه‌لرده وحروف والفاظ ایله بعض آیاتده دخی
وقوعبولمش دیدیککز عباره‌ده که وغیریلر لفظی غالبا
سهو اوزرینه معطوفدر ومرادکزده بو اولمق کرکدر که
کاتبلرك سهوندن وغیر سهودن یعنی قصدا تکلم ایکنجی
مجلسده بویله سویلمش ایدیکز که بعض محققین عیسویه کرك
تحریف قصدیء اهل بدعتی وکرك تحریف قصدیء اهل دیانت
عیسویه‌یی مقر اولمشلردر اکر مرادیکز بو ایسه ایضاحیله
برابر شونیده تصریح ایلمامیسکز که بعض آیاتدن مرادکز
دخی بزم ادعامز اوزرینه تحریفی سز دخی قبول ایتدیککز
یدی سکز آیتمیدر یاخود انلردن زیاده وارمیدر اکر
بونلر ایسه فلان وفلان آیتلردر دیو تعیین ایتمکز لازمدرتا که
بز مذهب مختارکزه واقف اوله‌لم وطرفین امضا ایلدکدنصکره

انلردن ماعدا چیقاردیغمز آیتلری دخی مجلس آتیده اورتایه
قویوب انلرکده حسنیات وقبحیاتنی اوزرینه مطلع اوله‌لم
واکر لفظ بعضك اللی والتمشه قدر شمولی وار ایسه آنی دخی
تصریح بیوره‌سز واکر بو صورتده شو جمله مواضعی
تفصیل ایلمکز ممکن اولمزسه پس بیوك اولان طقوز
یا اون مقامی تفصیل بیورمکزی رجا ایدرم (موضع رابع
علمامز اوتوز بیك قدر غلطلر چیقاردیدیو الی آخره
وقوعبولان افاده کزدن مرادکز ندر ایا بومیدر که جمله
مصححین مشهورین اون سکز یوزنجی سنه‌ده که تصحیح
اردینه دوشمش ایدیلر نسخه‌لری مقابله ایتدکدنصکره
اوقدر غلطلری بو کونه قدرمی چیقارمشلر یوخسه بعض
مصححین بعض اوقاتده‌می چیقارمشلردر وبوکا مماثل
التی یوز اللی نسخه‌دن مراد ندر ایا شمدی‌یه دك بو قدر
نسخه‌لرمی مقابله اولمش یوخسه بعض اوقاتده همان بوقدر
نسخه‌لر ایله‌می مقابله اولنمشدر اکر بشقه وقتده بشقه
نسخه‌لردن مقابله ایدرك غلطلری چیقارمشلر ایسه ایکنجی
صورتده مقابله ایدیجینك اسمی نه ایمش (موضع خامس الحال
یالکز برقاچ الفاظ وآیات قلیله مشتبه قالمشدر دنیلسنه کوره
غلطاتك جمله‌سی اوتوز بیك اولوب اطلاق دخی اکثر
نصفندن زیاده اوزرینه اوله جغندن شمدی الفاظ قلیلدن
مرادکز ایا اون بش بیکدن آز اوله‌رق برقاچ بیك دکلمیدر

ياخود بو يكرمه بشى اون ديمكميدر و بونك كبي برقاچ آياتدن
دخى مراديكز نه‌در اكر الفاظ قابل وچند آيات اون و يكرمى
الفاظ و يكرمى واون فقره ديمك ايسه تفصيل بيورماكز
لازمدر (موضع سادس جمله انجيلك تعليمات واحكامى الحاله هذه
بعينه انلردر ديمكدن مرادكز دخى آيا هيچ بر فقره سى
وحكمى وتعليماتى تحريف اولنمامش ياخود اكر بعض يرده
بر ويا برقاچ فقره لر تحريف اولندى ايسه ده همان انك كبي
مطلب بشقه يردن چقمق ممكن اولديغيچون زعمكزجه
اصل مطلبه هيچ نقصانيت كلمامشمى ديمكدر (موضع سابع متن
يعنى مطلب اصلى دينلمش بونك تفسيرنده شو قدرشى اوزرينه
اطلاق ايده رز ديو ايضاح ايتمليسكز (موضع ثامن شول
انجيلك نسخه لريكه محمد عليه الصلوة والسلام زمانندن اول
جارى ايديلر ديمشسكز بوندن مراد دخى ايا عليه الصلوة
والسلام افنديمزك زمانندن اول يازلمش ياخود انك زمانندن
اول يازيلوب ومسيحيلر بيننده مستعمل اولوبده بوكونه قدر
بعينه موجود قالمشمى ديمكدر يوخسه مراد بشقه برشيميدر
اكر اولكى ايسه نتكم سز دخى ميزان الحقده يازمشسكز
بو صورتده سؤال ايده رز كه او نسخه لرك عليه الصلوة
والسلام افنديمزك زمانندن اول يازلديغنه جمهور علماكز
متفقميدر ياخود يالكز بعضيلرينك رأيميدر ويا صرف سزك
رأيكزميدر بو صورتده يقيني دليلنى بيان ايدك چونكه نزديمزده

يونانن بعض كتب اسانيدى بو امر ايچون مطالعه ايتمشيز
ولكن هيچ اويله بر دليل بولنميور كه انك اوزرينه اعتماد
اولنسون ياخود ساده نشئت اوهام كزدنمى بويله ديورسكز
(موضع تاسع تحريف متنده يعنى مطلب اصليده وانك كبي
بعض آياتده اولديغى كه ذاتكز اندن دليل طوته يورسكز
عنديكزده اوزمان ثابت اوله بيلور كه قديمى برنسخه بولنوبده
اكا شمديكى نسخه لرك متننده وآياتنده مخالفت اوله بوراسنى ياخود
بشقه طريقيله دخى ثابت اوله بيلور ايسه انى تصريح ايلمكز
لازمدر اشته بو طريقله اكر اثبات ايده بيلورسه كز بزده عنديمزده
تسليم اولنور زيرا كلام محل استفساردر كه موضع عاشر اولور
لفظ ديريوس ريدنك كه اولكى مجلسده لسانكزدن
چيقمش ايدى وسهو كاتبدر ديو ترجمه ايتمش ايديكز انك
تعريفى ندر و انك ايله اراسنه بيننده فرق وارميدر يوخسه
يوقميدر التفات ايدوب صاف اوله رق بو امور عشره دن مطلع
بيورمكزى رجا ايده رم كه اندن صكره مكتوبكزك جوابنى
برتفصيل يازه يم ومقدمه مباحثه‌ده منظور اولديغى قطعيا
بيان ايده يم حرره سنه ١٢٧٠ رجب المرجب يوم چهارشنبه
وبوندن بشقه بزى شول امردن دخى مطلع ايتمليسكز كه
نسخه لرى مقابله ايدن آدملر حسب بيلرك معتمد ومعتبرلر ميدر
وبونلر قاچ كمسنه‌در واسملرى ندر وقنغى وقتده كلمشلر وقاچى
عهد عتيق نسخه لرينك مقابله سيله اوغراشمشدر وعهد

جدیدی مقابله ایدنلر قاچ کشیدر رجب المرجب ۲۰ سنه ۱۲۷۰

﴿ اشبو مکتوبه جوابا پاپاس فندرك شقه سیدر ﴾

جناب والا مناقب عالی مناصب مولوی رحمة الله صاحب سلامت)
عنایتنامه کز کلوب مضمون مندرجه سی اکلاشلمشدر جوابی
دخی بودر که سؤاللریکزك جوابی ایچون انجق بر مفصل
کتاب یازمق استریوخسه بونی برمکتوبه صیغدرمق نصل
ممکن اوله بیلور وانلرك جوابی ایسه شمدیکی حالده پکده
ضروری دکلدر چونکه بعض سؤالاتکز کچمش اولان
مباحثه نك مسئله لرینه منسوب اولوب و بعضلری دخی
اکر ذاتکز استرسه کز انلری مباحثهٔ آتیه ده میدانه قونه جق شیلردر
بن صاف اوله رق پاپاس فرنج افندی ایله مباحثه یی نوجهله
اکلایوب وقنغی مقام اوزرنده ختام بولدیغنی وشول نسخ
وتحریف مباحثه سندن باقی نه سوز قالدیغنی یازمش ایدم
سزینه کندی دعوا کز اوزره انجیلك مضمونی تبدیل
اولندیغنی اثبات ایدك و بو سوزی دخی درج ایتمش ایدمکه
اکرینه مباحثه قائم اوله جق اولورسه سزینه اوسوزدن
شروع ایدك ولکن ذاتکز جوابکزده بوکا دائر برشی یازمیوب
بلکه برطاقم بشقه سؤاللر اظهار ایلدیکز ارتق یا مباحثه یه
همان اوسوزدن شروع اولنمسنی یاخود اورادن شروع
اولنمامسنی بیان ایدك واکر راضی اولورسه کز مباحثه یه باشلندیغی
وقت او مسئله لره شمولی اولان سؤالاتکزی میدانه قویك

بزلر تأمل ایله دکلیوب جوابنی ویریرز امامباحثه دن اول
جواب ویرمکی لازم و واجب کورمیز واکر ذاتکز اوسوزك
اوزرینه راضی اولمدیغکز حالده مباحثه لابد موقوف قاله جغنی
اولکی مکتوبده دخی اشارت ایتمش ایدم المرقوم
(۲۱) نیسان (سنه ۱۸٥٤)

﴿ اشبو مکتوبه جواب اوله رق خواجه رحمة الله افندینك
یازدیغی اون ایکنجی مکتوبدر ﴾

(زبدهٔ کشیشان نامدار وعمدهٔ علمای مسیحیان ذوی الاقتدار
پاپاس فندر سلامت) مکتوبکز کلدی وانی کورمکلك
بکا بادی حیرت وتأسف اولمشدر چونکه سزمرهٔ بعد اولی
وکرهٔ بعد اخری برخام عذر ایله محضا مباحثه نك
موقوف قالمسنی ارزو ایدوب ومتمادیا بو سوزی سویلیور سکز
هایدی مادامکه بو صورتی اختیار ایتدیکز اویله اولسون
اماسز علی رؤس الاشهاد بو مجموعه ده ایاتك تحریفنی سکزیرده
یعنی بریسی بو حسانك یازدیغی نامه نك بشنجی بابنك
۷ و ۸ فقره لریدرکه قبول ایدوب وتفسیرده سهو کاتب در
دیدیکزکه بزانی تحریف دیو ادعا ایدرز بویله سهو کاتب اولدیغی
لحاظیله تحریف امکاندن کچوب بالفعل وقوعه کلمسی
عندیکزده مسلم وثابت اولدی ایدی ارتق سزینه مجموعه ده
مقصود اصلینك عدم تحریفنی واجب التسلیم دیدیرمك
استه یورسکز بو نصل شرط ونه درلو انصافدر

ارتق برقباله نك بدى سكز برنده ساخته كاراق طوتيلو بده
قباله نك صاحبى دخى قبول ايتدكدن صكره اكر برقاچ برده
ساخته كاراق ايتمش ايسه‌كده ولكن مقصد اصليده ساخته كارلك
ايتمامشيز ديو دعوى ايدسه عجبا انك بودعواسنى كيم قبول ايدر
و برده افاده ايتديكمز وسزده مكتوباتكزده تصريح ايلديككز
وجهله بزم ايسه‌مز نسخ وتحريف وتثليث ماده لرى اوزرينه
تعريض ايتمك وسزكده ايشكز انلره جواب ويرمك
اولديغى حالده شمدى مقصود اصلينك عدم تحريفنى
اثبات ايتمك سزه واجب اولديغنده انصاف ايتمليسكز
وسوز بزه كلنجه بز اومجموعه نك مشكوكيت ومحرفيتنى
اوزريمزه لازم اولديغى درجه‌دن زياده سيله اثبات ايلدك
وسزده فى الواقع سكز برده اولديغنى قبول ايتديكز
بناء عليه ارتق بز بالكليه بو ايشدن فارغ اولوب
بز بشقه اشيمز ايله مشغول اولمقدر و بزم ايچون بومجموعه نك
مشكوك ومشتبه اولديغنى سويلمك ايچون بوقدرجق اثبات
كافيدر و نصل كافى اولماز زيرا علماء مسيحيلره بومجموعه‌ده كى
اشتباه اكثر كتابلرينه نسبتله باقى قالمشدر حتى اكثر
عيسوى مذهبنده بولنان محققين اقرار واعتراف ايتديلر كه
پطرسك ايكنجى نامه‌سى ويعقوبك ويهودانك نامه لرى
ويوحنانك ايكنجى واوچنجى نامه‌سى وكذلك يوحنانك
مشاهداتى انجيل يازانلرك يازديغى كبى دكلدر اشته اومحققينك

ذكر اولنان اقوالى رسالهٔ اعجاز عيسوى تسميه اولنوب
وان شاء الله تعالى عن قريب كوره جككز كتابده
برتفصيل تشريح اولنمشدر اكر او مجموعه نك سند متصلى
اولمش اولايدى بو وجهله اختلاف اصلا وقوعه كلمز
واولوقت علماء معتبره ومعتمده دخى بويله سويلمز ايدى
وبو منوال اوزره شو اوّل الاناجيل دنيلان
متى نك انجيلنك دخى سند متصلى اولمديغندن قدمانك مذهب
مختارينه كوره اصل انجيل عبرانى اولوب بو دنيا يوزندن غائب
اولمشدر واكرچه انك يونانى ترجمه‌سى بولنور ايسه‌ده انك
دخى سند متصلى اولمديغى كبى مترجمينك اسم وشانى دخى
الى يومنا هذا هنوز معلوم دكلدر بو بنده نصلكه * بلرمن ١
وكرونيس ٢ وكسابن ٣ وبشب والتن ٤ بشب نامليْن ٥
ودفتور كيو ٦ ودفتور همند ٧ مل ٨ هارود ٩ ادون ١٠ كين بل ١١
اى كلارك ١٢ سايمن ١٣ تلى منت ١٤ پرى نيس ١٥ دوبن ١٦
كامت ١٧ ميكالس ١٨ اربنس ١٩ ارجن ٢٠ سرل ٢١
اپى فانيس ٢٢ كريكرى نازين زن ٢٣ ايدجسو ٢٤ تهيوفلكت ٢٥
يوهنى مبس ٢٦ پى پيس ٢٧ يوسى پس ٢٨ اهتانى سيش ٢٩
اكستاين ٣٠ اسى دور ٣١ كريز استم ٣٢ جيروم ٣٣ كبى علماء
متقدمين ومتأخرين مسيحيون آيرى آيرى اقرار واعتراف
ايتدكلرينى لاردنر وواتسن وغيرهما كندى كتابلرنده نقل
واثبات ايتديلر پس شمدى بو حالده بولنان انجيلى نصل الالهك

كلامیدردیه بیلورز وترجمه‌لرینك حالی ایسه قدیمدن اهل کتاب
اراسنده تخریب اولدیغندن فضله بومترجمینك دخی خراب
ایتمه‌مأمولدر واحتمالكه انك ایچون اولكی بابنده التی دانه غلط
فاحش بولندیغی کبی دهاچوق یرلرده غلط صریح بولورز
وکتب عهد عتیقك سندسز اولمسی حقنده نه سویلیم پس
بونی سند کتابلرکه انلرك مصنفلرینك اسم ونشانلری بیله
بولنمدیغندن اصلا اوزریمزه سند ودلیل اوله‌مز واکر اوایکی
مکتوبکزه نظرا یالکز بو برشرط اوزرینه مباحثه استه‌یورسه‌کز
او شرط عندیمزده دأب مناظره‌نك بالکلیه خلافیدرکه بزانی
ایکنجی مباحثه‌ده انکار ایتمش ایدك وبرقاچ دفعه دخی افاده
ایلدیکمز وجهله بونی فهم ایتملیسکز که سز بزدیسمن عذر ایله
مباحثه‌نك قالقمسیچون بردوزی یه حیله بولنه قاچرسکز بویله
اولدیغی حالده ارتق بزده مباحثه‌یی قطعیا رفع ایدرز
وبومکتوبمزدن صکره‌کی مکتوبدر بوندنصکره بزمکتوب یازمیز
سز دخی یازمیه‌سکز لکن اکرسز مباحثه‌یی ضبط ایدوب طبع
ایتدیررسه‌کز بالضرور شو ایکی سوزی دخی درج وعلاوه
ایتملیسکز برنجی بودرکه برنجی مباحثه مجلسنده بزم
اصطلاحمزجه نسخك معناسنی نوجهله تشریح ایلمش ایسم
او وجهله طبع ایتدرملیسکز ایکنجیسی بودرکه سزکله بزم
بینمزده کرك مباحثه‌دن اول وکرك صکره یازلمش اولان
مکتوباتی دخی مباحثه ایله برابر طبع ایتدیرملیسکز که اوقویانلر

کیم غالب وکیم مغلوب قالدیغنی وکیم دأب مناظره‌نك خلافنه
کیدوب وکیم موافق صورتده سویلیوب ویازمش اولدیغنی
اکلاسونلر ویرده مکتوبکزده میزان الحقك ایکنجی فصلنده
قرآن ومفسرین قرآنك ظهوریله انجیلك منسوخ
اولدیغنی دعوی ایدرلر دیو یازدیغکز فقره‌یه طرفمزدن بوسوز
غلطدر جوابی ویرلدیکنی بیان ایتمشسکز ارتق بونده بیلوب
کوردیککز حالده ینه هم کندی تحریرکزی وهمده بنم
تقریرمی تحریف وتبدیل ایدیورسکز حالبوکه ١٨٥٠ سنه‌سنده
طبع اولنان نسخه‌ده قرآن ومفسران قرآن دعوی ایدرلرکه
زبورك نزولیله تورات وانجیلك ورودیله زبور منسوخ
اولدیغی کبی قرآنك نزولیله دخی انجیل منسوخ اولدی
دیو یازدیغکز کبی یکرمنجی صحیفه‌ده محمدیلرك دعواسی بی اصل
وناباجادر چونکه بونلر زبور توراتی وانجیل ایکسنیده منسوخ
ایتدی دیرلر دیو یازمش اولدیغکزدن بنم تقریرم دخی بومنوال اوزره
ایدیکه بو ایکی یرده یازدیغکز غلط صریحدر بونه قرآن عظیم
الشانك بریرنده مذکور ودرونده مفسرلردن بو وجهله برسوز
ثابت اوله‌بیلور بلکه تفاسیر وکتب اسلامیه‌ده بونك خلافی ذکر
اولنمشدر دیوب اندنصکره تفسیر عزیزی وحسینینك عباره‌لرینی
مواجهه‌کزده اوقومش ایدم واودعواده الك بیوك غلطکز
بودرکه مسلمانلرز بوره ناسخ تورات ومنسوخ انجیل دیو
دعوی ایدرلر دیمش سکز اشته بوده سزك صرف افترا

و بهتانكزدر و برده او ایكی سوزدن برینی اثبات ایدك یعنی
مدال اوله رق قول مسیح معتبردر كلمیدر دیو الی آخره یازدیغكز
سوزه كلنجه اكر عندیمزده قول مسیح ثابت اولورسه انی
انكار ایتمكی ایو بیله میز ولكن انك ثابت اولمسی محال قبیلندندر
سز دخی انی اصلا بر دلیل ایله ثابت ایده مز سكز بوندن قطع
نظر سو یلرمكه (اولا مادامكه كلاممز بیبل مجموعه سی اوزرینه در
كرك عهد عتیق اولسون وكر كسه عهد جدید اولسون
انلرك آیتلرینك سز عدم تحریفنی اثبات ایده مدكجه و سندمتصلنی
كوستره مدكجه بزلره سند اوله مز كه انلر اوزرینه احترام ایده لم
(ثانیا اكر بالفرض والتقدیر بو قول حضرت مسیحك قوليدر
دیو تصدیق ایتمش اولسق بیله برنجی مباحثه مجلسنده دخی
بیان ایلدیكم وجهله بیلینك تصریح ایلدیكی كبی ینه اندن
مقصودیكز حاصل اوله مز (ثالثا اكر قبول ایتمش اولسق كه
جناب مسیح علیه السلامك شهادتیله مقصودیكز حاصل اولور
بوندن ینه شوقدر ثابت اوله بیلور كه مسیحك وقتنه قدر كتب
عهد عتیقك بعضیلرنده تحریف وقوعبولمامش اما حضرت
مسیح علیه السلام وقتندن صكره تحریف اولنمدیغی مطلقا
ثابت اوله مز هنری واسكاتك تفسیرینك جلد اولنده یازلمشدركه
اكستاین تاریخلرحقنده یهودیلره تحریف ایچون الزام ویردی
ایدیكه انلر ترجمهٔ یونانینك عدم اعتباری سببیله عداوت
دین مسیحی ایچون بو ایشه مبادرت ایتمشلر وقدماء مسیحیونك

دخی رأی عمومیسی بو بابده شویله ایدیكه تخمیناً میلادك ١٣٠
سنه سنده یهودلر بو تحریفی وقوعه كتورمشلردر و بو سوزی
دخی علی الاتفاق سویلرلر ایدی پس كرك اكستاین وكرك
جمهور قدمانك رأیلرینه نظرا بو تحریف ایكنجی یوز سنه
داخلنده اولدیغی كبی بشقه یرلرده دخی اولمسی اكلاشیله یور
بو صورتده جناب مسیحك شهادتی زعم فاسد كزجه تحریفی تصل
نفی ایده بیلور و معلوممكزدر بو عذر ضعیف بوله رق آرادن مباحثه یی
قالدردیكز مباحثه یه متعلق اولان سوزلری ارتق نه یازه یم فقط
حرره ٢٤ رجب المرجب سنه ١٢٧٠ هجری یوم اثنین تمت بالخیر

جناب واجب الوجوده چوق شكرلر اولسونكه بو مباحثه
تمام اولوب و بنده بو ایكی مجلس مباحثه ده بولندیغمدن
مباحثه یی كندی قولاغمله ایشیدوب یازدم ولكن
پاپاس فندر او مباحثه نك ایكسنیده بشقه طرزده كندی
مزاجنه موافق اوله رق طبع ایتدیروب یازدیغی
سوزلردن اكثریسی او مجلسلرده سبقت ایلمدیكی كبی
بعضی ایشنه یرامیانلری ترك و بعضیلرینی بر معتاد تحریف ایدرك
نشر ایلدیكندن ناشی بزلرده بو رساله یی اولدیغی كبی
قلمه اله رق حاضر بالمجلس بولنان ذواتك حضورینه تقدیم ایلدمكه
هر بری نظر بیوروب وقوع حاله مطابق و موافق بولندیغی حالده
بو رساله یی كندی امضالریله تمهیر و تزیین بیوره لر

تمت

اشبو مباحثهٔ مذهبیه تسمیه اولنان رساله‌نك لسان اردو یعنی
لسان هندیدن لسان معروفهٔ ترکی‌یه نقل وترجمه سنه بعنایة
الله تعالی دار الخلافه اسلامبولده هجرت نبویه‌نك بیك ایکیوز
سکسان برسنه سنده بو عبد عاجز اسکندر بن محمد الکشمیری
موفق اولمش اولدیغندن مطالعه سنه طالب وراغب
اولان ذوات ذوی الاقتداردن بو عاجز پرتقصیری دعای خیر ایله
یاد بیورملرینی نیاز وتمنی ایدرم فی سنه ١٢٨١

بحمده سبحانه وتعالی مباحثهٔ مذهبیه‌یه دائر هندی لساننده
قلمه الینوب ترکی‌یه ترجمه اولنان (بیان الحق) نام رسالهٔ انیقه‌نك
طبع وتمثیلی السلطان ابن السلطان (السلطان عبد العزیز خان)
ادام المولی کان حمایته علی مفارق الانام افندیمز حضرتلرینك
سایهٔ امن وایه‌لرنده بوسنوی الحاج محرم افندینك
مطبعه سی دستکاهنده طریقت مولویه
منتسبانندن قونیوی خفاف الحاج حافظ
حسن دده‌نك سعی وهمتیله بیك ایکیوز
سکسان اوج سنه سی جمادی

الاولی اواسطنده ختام
پذیر اولدم